

Latviešu rakstnieku savienība

gegužē/may 1980

MEILĖ MOTINAI — AMŽINA	145	T. Juozas Beleckas, S.J.
MANO MOTINA	147	Al. Likanderienė
MEILĖ STIPRESNĖ UŽ MIRTĮ	149	M. Saulaitytė-Stankuvienė
MOTINOS KASDIENINĖ RUTINA — KELIAS Į GARBĘ	150	Elisabeth Elliot
EILĖRAŠČIAI	153	Dalia Staniškienė
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” VIETA MŪSŲ SPAUDOJE	154	Jurgis Gliuda
TIKĖJIMO NEAIŠKUMAI (III)	158	Anicetas Tamošaitis, S.J.
II VATIKANO SUSIRINKIMAS MŪSŲ KASDIENINIAME GYVENIME (III)	164	Vysk. V. Brizgys
AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINĖ VEIKLA	167	Adolfas Baliūnas
SIMPATIJA DIENOS KELYJE	169	Vytautas Kasnis
NETURĖJAU BŪTI KUNIGAS. . .	172	Jonas Kidykas, S.J.
KAS JĮ SUVILIOJO?	174	Kunigas
TĖVYNĖJE	175	D. ir G. Vakariai
KALBA	177	Juozas Vaišnys, S.J.
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” 30 M. MINĖJIMAS	180	Redakcija

Šis numeris iliustruotas Lietuvoje gyvenančių dailininkų-grafikų darbų nuotraukomis. Pernai, minint Vilniaus Universiteto 400 m. sukaktį, Lietuvos dailininkai daugiausia kūrė Vilniaus Universiteto temomis. Viršelio nuotrauka — Algirdo Grigaičio.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.00, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

1980 / GEGUŽIS - MAY / VOLUME XXXI, N. 5

MEILĖ MOTINAI – AMŽINA

T. JUOZAS BELECKAS, S.J.

Motinos dienos proga prisimenu vieną malonų vaizdelį, tad nuo jo ir pradėsiu.

Mažoji Onutė ilgai galvojo, kaip čia gražiau pasveikinti savo mamytę Motinos dieną. Ji nuskynė palangėje žydinčių alyvų, nedrąsiai priėjo prie mamytės ir, paduodama jai puokštę, pasakė:

– Neturiu Tau gražios dovanėlės, bet štai, žiūrėk, šios baltos alyvos tegul pasako, kaip aš noriu būti gera. ..

Paskui, žiūrėdama j motiną skaisčiomis akutėmis, tvirtu balsu pakartojo:

– Tikrai būsiu Tau labai gerutė!

Motina apkabino dukrelę ir ilgai su neapsakoma meile žiūrėjo į jos veiduką.

– Nėra man brangesnės dovanos už Tavo pasižadėjimą! Būk gerutė, dukrele, ir man, ir tėveliui, ir visiems kaimynams. Taip pat nepamiršk pasimelsti.

Motinos dieną ir mes prisiminsime savo mamytės ir išreikšime joms savo pagarbą bei meilę: ir toms, esančioms kartu su mumis, ir toli nuo mūsų gyvenančioms, ir toms, kurios jau nuėjo į amžiną tėvynę. Nėra abejonės, mūsų motinos visai nelaukia, kad mes joms rodytume daug sentimentalumo arba jas keltume į viešumą. Bet kartą per metus jos leis mums, kad viešai pareikštume joms savo pagarbą, meilę ir dėkingumą už tiek daug dalykų.

“Gerbk savo motiną” – tai Dievo įsakymas. Dievas nori, kad motinas gerbtume ir mylėtume ne tik Motinos dieną, bet kiekvieną dieną, visą gyvenimą. Juk motina yra labai svarbus asmuo visame mūsų gyvenime. Kaip Dievas mums davė tik vieną gyvybę, taip jis davė tik vieną motiną, kurią liepia mylėti ir gerbti. Anglų mintytojas Tomas Carlyle pasakė: "Jeigu kas man

Domicėlė Tarabildienė

Vilniaus Motina (spalvota lino graviūra)

lieptų iš visų žymiausių motinų pasaulyje išsirinkti vieną sau, aš pasirinkčiau tik Tave, mano motina!”

Mūsų gyvenimas glaudžiai surištas su viena motina. Tai yra ta, kuri mums davė gyvybę. Motina savo širdimi jautė pirmąjį mažytės širdelės tvaksėjimą. Motina perėjo per skausmų ugnį, net per mirties slėnį, kai gimė naujas žmogus. Motina buvo mūsų pirmutinė ir artimiausia draugė, su ja mes suėjom į šilčiausius ryšius. Jos darbo būdas, jos elgesys nustatė ir mūsų elgesį ir išugdė pareigos jausmą.

Taip, visų meilė krypsta į motiną. Ji yra grožis, švelnumas, pasigėrėjimas, poilsis. Ji yra meilė ir pasiaukojimas iki galo. Vaikutis tampa tuo, kuo jį nori turėti motina. Jis gali tapti šventuoju, jeigu motina ves jį Dievo nurodytu keliu.

Šių laikų gyvenimas, kaip kalnų upelis, nepaprastu veržlumu skuba pirmyn, nešdamas ir griaudamas visa, kas pasitaiko pakeičiui. Modernioji visuomenė ima pamiršti pagrindinius šeimos gyvenimo dėsnius, dėl to ima pakriksti. Dėl to kartais neišvengia kaltinimų ir motinos, kurios nesugeba ar nebeneri suprasti savo misijos. Juk motinos sąvokoje suprantame moterį ne tik kaip naujos gyvybės davėją, bet kartu kaip kūrybišką auklėtoją, aukštos dorovės ir tvirtų įsitikinimų asmenį. Tik tokią atsakomybę turėdama prieš akis ir būdama pasiryžusi tinkamai atlikti savo misiją, motina gali pakreipti jaunosios kartos auklėjimą norima kryptimi. Nėra abejonės, kad ji gali įnešti į gyvenimą daugiau šilumos, meilės ir dvasinio džiaugsmo.

Šiandien motinos padėtis bent dvigubai pasunkėjo: ant jos pečių gula ne tik priežiūros bei auklėjimo reikalai, bet ją blaško į visas puses ir medžiaginiai sunkumai. Šiandien motinai tenka akyliau saugoti, kad technika, materializmas, nesveikos pažiūros nesužlugdytų jaunimo dvasios gyvenimo, ji turi prižiūrėti, kad jaunas žiedas augtų, meilės šildomas, kad būtų aiškių dėsnių apšviestas, kad nenukryptų nuo orumo bei drovumo kelio. Ačiū Dievui, mūsų tikinčios mo-

tinos didvyriškai atlieka savo misiją. Dėl to tebūna joms mūsų pagarba ir meilė!

Pagaliau grįžkime prie Onutės ir jos alyvų. Metai bėgo, Onutė pateko svetur. Vandenyne ją skiria nuo motinos, kuri pasiaukojė, pasilikdama tėviškėje, kad Onutei būtų geriau. Laikas apgydo žaizdas, darbas pritildo ilgesį, blankina tolimus vaizdus. Grįždama iš darbo, Onutė stabtelėjo prie lango vitrinos. Kiek daug gėlių! Jos akys sustojo prie baltų alyvų... *Tėviškė!* Palangėje alyvos Motinos dieną...

Parsinešusi namo, kaip brangų daiktą, pastatė alyvas ant stalo ir susikaupusi, kaip prieš Sakramentą, paskendo atsiminimuose. Motina! Lyg matau Tave gyvą! Šiandien vėl Tau kartoju, kaip anuomet: tegul tos baltos alyvos Tau pasako, kad noriu būti gera. Tu motute, man įkvėpei gražiausius jausmus!

Tegul Visagalis laimina mūsų mamytės! Motinos dieną mūsų baltos dėkingumo alyvos gyvosioms motinoms, raudonos — mirusioms, o mūsų karštos maldos — už jas visas!

MANO MOTINA

AL. LIKANDERIENĖ

Kai prisimenu motiną, nematau aš nei skarelės surištos po smakru, nei raukšlių išvagoto veido, nei sugrubusių nuo darbo rankų. Bet matau jauną, elegantišką moterį, kuri su balta iškvėpinta nosinaite valo mano purvinus kelius, kai lėkdama kulvertomis įsiverčiau į balą. Švelnios rankos šukavo kassas, ir malonus motinos balsas sakė, kad tik motina šukuoja nepesdama, o pamotė plaukus peša.

Ne prie ratelio, ne prie staklių mokė Dievą mylėti, bet paėmusi už rankos vedė į bažnyčią, pakeliui aiškindama, kad yra vienas Dievas, tik žmonės skirtingais būdais Jį garbina, savom kalbom į Jį kreipiasi. Bėgo laikas, keitėsi rūpesčiai ir žmonių pažinimas. Rūpėjo žinoti, kodėl žmonės verkia.

Seniai, labai seniai, kai dar laumės žemėje gyveno, vieni tėvai susilaukė kūdikio.

Olga Andriušaitienė, šio straipsnio autorės motina.

Atbėgusios gerosios laumės apdovanojo vaiką visom pasaulio gėrybėm. Viena laumė pavėlavo, tačiau ir ji norėjo ką nors vaikui dovanoti ir klausė motinos, ko ji savo vaikui norėtų. "Kad jis niekad neverktų", atsakė laiminga motina. Laumė sakė, kad ji viską suteiks tam vaikui, viską padarys, tik tegul motina prašo ko kito. Tačiau motina aiškino laumei, kad kitos laumės jau apdovanojo vaiką viskuo: ir turtu, ir protu, ir išmintim, ir grožiu, beliko tik, kad jis niekad neverktų. Laumė stengėsi motiną perkalbėti, tačiau motina prašė tik to vieno dalyko — kad jis niekad neverktų. "Gerai, — tarė laumė, — tegul tavo vaikas niekad neverkia". Motina priėjo prie lopšelio — vaikas buvo miręs. Taip baigė pasakojimą mano mama, ir man buvo aišku, kad žemėje juokas ir ašaros eina greta. Negali žmogus gyventi ir nė vienos ašaros neišlieti. Jis verčia iš skausmo ir liūdesio, meilės ir džiaugs-

mo, nusivylimo ar pasididžiavimo, bet verčia.

Metai po metų praslinko, prabėgo, praėjo, mama liko tokia pat elegantiška, tokia pat graži, o aš skundžiausi, kad gyventi sunku...

Mokėjo mama nuraminti ir paguosti. Tyliais ramiais vakarais, su knyga rankoje, gera buvo sėdėti salonėlyje ir aiškintis su mama savo tuometines problemas. Tačiau kai mamos išvedžiojimai nesutapdavo su mano galvosena, tada tyliai pagalvodavau, kad paseno jau mama ir nebesupranta jaunimo. Ir dabar, po daugel metų, istorija kartojasi, kai baru savo vaikus, jie lygiai tą pat galvoja. Ne tik galvoja, bet ir pasako.

Mylėjo mama jaunimą, ir jaunimas mėgo ją. Ji kartu su mumis vadino mūsų draugus studentus tais pačiais "pagražintais vardais", kaip ir mes savo tarpe, ir mokytojai bei profesoriai jai buvo žinomi lygiai taip pat, kaip ir patiems studentams. Dažnai atėję sesers ar mano kavalieriai norėjo susipažinti su mūsų vyresniąja seseria, "na, ta tamsiaplauke gražia mergina". Ir gyvenimas mamai buvo gražus. Vaikščiojant Kauno, Berlyno ar Bostono gatvėmis, pasakojo, kokia graži yra gamta, kokie gražūs metų laikai. Ir pavasaris yra gražus, ir vasara, ruduo taip pat neatsilieka savo grožiu, o ką jau bekalbėti apie žiemą. Koks puikus yra žydras dangus, kai saulė šviečia, ir koks nuostabus šaltą žiemos naktį, kai pilna žvaigždžių — kaip tamsiai mėlynas aksomas ataustas sidabru. Tą pat kalbėjo ir apie žmogaus amžių. Kiekvienas laikotarpis — vaikystė, jaunystė, pusamžis ar senatvė — yra gražus ir įdomus, jei elgsimės pagal savo metus. Nėderą pagyvenusiai ir pražilusiai moteriai užsivilkti gerokai virš kelių sijonuką, susipinti kasytes ar prisisegti didelį kaspiną; nešokinės gi pusamžis vyras su sviediniu gatve ir nelaidys akmenukų.

Ne iš pirmo karto man šie ar kiti motinos žodžiai pasiliko atminty.

Būdama kitos tautybės, kitos religijos, mudvi su seseria mokė tolerancijos ir pagarbos kitam žmogui, kitokiai galvosena. Ji aiškino mudviem, kad ir priešų tarpe yra

gėry ir garbingų žmonių, ir blogis nėra kurios nors vienos tautos yda.

Jau mirties patalė, mama kartą prisitarė, kad, girdi, užauginau ne taip jau blogas dukteris. Ir jei, atėjus laikui, aš galėsiu pasakyti tą pat apie savąsias, mano motina žemėje bus atlikus savo užduotį.

MEILĖ STIPRESNĖ UŽ MIRTĮ

MARIJA SAULAITYTĖ-STANKUVIENĖ

Pirmą kartą po laidotuvių įeidama į butą, galvojau, kad dabar mama, laisva nuo vietos apribojime, mato, kaip gyvenu. Tiek metų vaizduote ir meile lydėjusi brolių Brazilijoje ir mudu su Algium Kanadoje ir Vokietijoje, dabar ji gali būti su mumis betarpiškai. Siųsdavome nuotraukas, pasakodavome, žinodami, kad kažkaip jai pasiseks tiksliai matyti, suprasti. Jos žodžiai visada tikdavo: ji žinodavo, nujausdavo, kas vyksta.

Mirčiai mes ruošėmės labai ilgai. Pirmieji mano atsiminimai yra saulėtos gatvės ir degančio tunelio. Karas mus, kaip visus ten tuo metu esančius, pastatė mirties akivaizdon. Kaip kiti laimingieji, stebuklingu būdu išlikę gyvi ir išlikę kartu, toliau jautėme mirties artumą, nes mama turėjo nesveiką širdį. Stalčiuje radau 1952 metais tėvui rašytą jos laišką, kuriame ji pasako, kas jai rūpi, jei ji staiga mirtų. Po dvidešimt septynerių metų jos mintys ir norai buvo tokie patys. Ji norėjo, kad viskas būtų paprasta.

Laiške yra daugiau kas. Mes gyvenome, lyg būtume amžini: mūsų planai įjungė mus visus ir, gyvendami labai toli vieni nuo kitų, buvome visi kartu. Taip įstatėme save — ar buvome Dievo gailestingos rankos įstatyti — amžinybės akivaizdon. Mūsų šeimos gyvenimas buvo pilnas šilumos ir šviesos, nors ir pergyvenome sunkių dienų: tėvelio sunkus darbas, jo kova už gėrį; mamos širdies priepuoliai ir dvi širdies operacijos, paskutinioji ilga liga; mano apsisprendimai ir sąlygų pakeitimai. Per sunkiąsias dienas daugumas arba bent kas nors iš šeimos tvirtai tikėjo šviesa ir pravedė kitus pro tamsą. Tuo

Ona Saulaitienė su sūnum Antanu ir dukra Maryte, šio straipsnio autore.

mes buvome ruošiami šiai belaikei dimensijai: tikrai dvasia visa gali ir galop jai nėra ribų.

Apie motinos mirtį net pagalvoti man būdavo baisu. Po mano gimimo, jai reumatu susirgus, buvome atskirtos. Sekė karo baisumai ir pavojai. Visą gyvenimą mama dažnai buvo mirties pavojuje. Bijojau jos mirties. Bijojau, kad jai staiga atsitiks kur nors be mūsų. Negalėjau suprasti, kaip toks tobulas žmogus gali užsibaigti. Man atrodė neteisinga, kad jos grožis ir stiprybė būtų nugalimi.

Kažkada pradėjau ruošti. Gal tai prasi-dėjo, jai nebegalint laiškų rašyti. Mama mus palaikydavo laiškais. Laiškuose papasakodavo, kaip tėveliui einasi, ką ji galvoja, kas žydi aplink namus. Ji nepriprato prie to, kad nebegalėjo rašyti — kaip nepriprato prie to, kad nebegalėjo mokytojauti po pirmos širdies operacijos. Ne su kartumu, bet su meile ji žiūrėdavo į tuos vaikus, kuriuos būtų mielai mokiusi. Dveji metai prieš mirtį

mama man parašė, kad turi jai ruoštis. Diena, kada Toronte tą laišką gavau, buvo viena tamsiausiųjų, nors ir buvo mūsų vedybų pirmoji sukaktis. Laiškai retėjo, kol iš jos jų visai nebebuvo, tėveliui perimant korespondenciją. Persikėlus į Vokietiją (jos paraginta, nes nežinojau, ar galima nuo jos silpnėjančios dar toliau nusikraustyti), pradėjau dar smarkiau apie mamą galvoti, su ja mintyse kalbėti — kai augau ir nebuvo namie, buvom susitarusios kuriomis valandomis viena kitą prisiminsime. Pradėjau labiau įsitikinti, kad vis dėlto meilė yra stipresnė už viską — tik vietoj įprastų susisiekiimo būdų reikia išmokti naujų. Po truputį, tėvelio padedama, persiorientavau. Grįžusi iš Vokietijos namo, kiekvieną kartą jaučiausi visai sava. Tęsėme gyvenimą jos nuostabioje, galingoje meilėje. Kiekvieną kartą buvo fizinių pasikeitimų jai silpnėjant, bet mūsų šeimos gyvenimas liko pilnas, nes mama jame dalyvavo, ir tėvelis įstengė namuose išlaikyti ramią ir normalią aplinką.

Brolis man pasakė, kad tėvelis paskambino ir pasakė, jog mamutė mirė. Labiausiai man rūpėjo, ar ji viena mirė, nes žinojau, kad nenorėjo mirti viena. Ji dažnai prisimindavo savo tėvelio ramią mirtį šeimos ratelyje. Nenorėdama to priminti, jei būtų buvusi viena, nedrįsau paklausti ir tuo pačiu jaučiausi kalta.

Tėvelis mus namie pasitiko su mamutės paveikslu ant gražiai užkloto stalo. Buvo uždegta vieno mūsų pirmosios Komunijos žvakė, tokiai dienai laikoma. Buvo žalumynų ir brolio seniai jai dovanota iš medžio išdrožta žuvėdra. Tėvelis su mama buvo, jai galvą glostydamas, šypsodamasis, su ja kalbėdamas, jos mirties momentą.

Nors mūsų šeima dažnai jautė Dievo malonę, Jo dovanas, ši dovana pati didžiausia.

Mums mamos labai trūksta. Keista nebe matyti žmogaus toje vietoje, kurioje jis buvo. Negalima suprasti, kad jo nebegirdime, nebegalime apkabinti. Bet yra taip pat keista, ar gal dar keisčiau, kad daug kas nuslenka kaip išnara, ir tas žmogus lieka visai čia pat: šviesus, linksmas, pilnas gyvybės.

Žinojome, kaip laidotuves tvarkyti. Anksčiau buvau prisivertus paskaityti, kad svarbu nusistatyti, kaip kas bus daroma. Kiti tai irgi žinojo. Viskas praėjo paprastai. Žinojome, kokie mamos norai. Keletą kartų per tuos metus ji buvo visai ramiai vieną kitą dalyką užsiminusi. Žinojome, kad liekame kartu, nors širdis plyšta, ir su ja turėjome toliau laikytis.

Manydavau, kad dirbtinis paprotys tokiu atveju prieiti prie šeimos narių ir reikšti užuojautą. Tačiau tomis dienomis pajutau didesnės šeimos šilumą ir paramą — mamos buvusių mokinių, mūsų kaimynų, giminių, draugų, skautiškosios šeimynos. Jaučiant kitus ir jais rūpinantis, lengviau pereiti tas sunkias valandas.

Didelę paguodą teikė pasikeitusi liturgija. Senais laikais klausydavau arba giedodavau viduramžių gąsdinimus, galvodama, kad tokiu atveju jie visai netinka. Net saldaus rojaus melodijos netinka. Brolis ir jo draugas kunigas priminė, kad Dievo meilė ir mūsų meilė stipresnės už mirtį, kurią turime pereiti, perkentėti. Ir nebuvo beviltiška. Tuo pačiu buvo ir visai šviesu. Net pro mirtį Dievas žmogų išneša ant savo delno.

Per dieną daug kartų apie mamą galvoju. Norėtusi ją apkabinti, vėl išgirsti jos balsą. Bet galvoju visad apie ją gyvą ir linksmą — jos akių šviesą, jos aiškų balsą. Tai analogija tam, kas dabar yra. Ji mums visada norėjo gėrio, laimės, ramybės ir Šventosios Dvasios. Būdama kitoje dimensijoje, ji tuo labiau su mumis dalyvauja gyvenime. Meilei nėra ribų — ji stipresnė už mirtį.

MOTINOS KASDIENINĖ RUTINA — KELIAS Į GARBĘ

ELISABETH ELLIOT

— Na, kuris iš jūsų, juokdariai, įmetėte šiuos saldinius į vežimėlį? — klausia mama, apsupta vaikais ir pirkiniais.

Du berniukai, gal kokių penkerių ir septynerių metų, greitai susižvalgo ir nubėga prie kramtomos gumos automato, stovinčio

prie krautuvės durų. Kitas kokių dvejų metų vaikas sėdi pasodintas vežimėlio priekyje. Už jo jauniausias, pririštas plastikinėje lentoje ir paguldytas ant produktų. Mama paima saldinius, pasirengusi juos sugrąžinti į lentyną. Dvejų metų berniukas pradeda šaukti, kiek įmanydamas, ir ji nusileidžia, įmeta atgal saldinius į vežimėlį. Kantriai laukia, kol ateis jos eilė užsimokėti. Sužvejoja iš piniginės kelis dolerius, gauna gražą ir, stumdama vežimėlį su prekėmis ir su vaikučiais (neišleisdama iš akių dviejų vyresnių berniukų), skuba per lietu į automobilių, pastatytą aikštėje.

Savo mintyse ją palydžiu. Matau ją lietuje iššokančią iš automobilio. Ji atidaro garažo duris. Įvažiuoja. Uždaro duris. Įneša mažiausiąjį ir maišus į namus, nežinau, kiek kartų sugrįždama prie automobilio. Suskamba telefonas. Ji atsako. Paskui pakeičia vystyklus, nuvalo purvo žymes nuo virtuvės grindų, pavalgydina kūdikį, sudeda maistą ir pirkinius į spintas ir į šaldytuvą; paslepia saldinius, pradeda ruošti daržoves vakarinei, išima skalbinius iš džiovintuvo, perskiria besipešančius vyresnius berniukus; duoda valgyti mažesniajam; vėl suskamba telefonas — atsako. Sulanksto rūbus ir žiūri, kad vyresnieji pakabintų savo paltus, neerzintų mažesniojo ir padengtų stalą.

Tada paguldė mažąjį ir užkaičia vakarienę. Baigia ruošti daržoves, sudeda rūbus į spintą. Dabar tik belieka gražiai atrodyti, būti nesusierzinusiai, nes vyras greitai grįš namo.

Ir taip matau eilę šių būtinų, neatidėliojamų darbų, kuriuos ji turi atlikti kiekvieną dieną. Spėju, kad ji kartais svajoja, kaip būtų puiku, pavyzdžiui, jeigu ji galėtų parašyti romaną. Recenzijos laikraščiuose, žurnaluose. .. agentai lankosi pas tave... pasikalbėjimai televizijoje... tavo garbei suruoštos vaišės, kuriose dalini autografus perkantiems tavo knygą. Kelionės knygos platinimo tikslais ir taip toliau. Žinoma, tai tik svajonė! Galbūt realesnė svajonė būtų kita: vėsi, moderni raštinė; gražūs rūbai; įdomi plaukų šukuosena. Tai nieko nepaprasto — tai tik sekretorės darbas, kuris,

kartą atliktas, nereikalauja tuoj būti perdirbtas iš naujo. Tai darbas, kurį galima užbaigti lygiai penktą valandą.

Šios svajonės man yra suprantamos. Juk pati turiu motiną ir esu motina. Mano dukterė greitai bus dviejų vaikų motina. Juk mačiau, kaip mama augino sumaniai ir šauniai šešių vaikų būrį. Ji sakydavo man: "Jeigu vienas vaikas užima visą tavo laiką, tai šeši neužims daugiau". Mes buvome ir vis dar esame jos gyvenimas. Aš tai suprantu, nes, mano manymu, nėra didesnės dovanos, kurią gyvenimas tau galėtų duoti, kaip būti kieno nors žmona ir motina. O vis dėlto, stebėdama savo dukterį ir kitas jos kartos motinas, matau, kad jos turi sunkumų, kurių mes neturėjome. Dabar vis primygtinai joms sakoma, kad motinystė yra našta; kad tradicijos yra niekai; kad moters darbas be-reikšmis; kad vyro ir moters rolės keičiasi, tad laikas įvesti pakeitimus. Pirmojo skyriaus elementoriuje matome piešinį, vaizduojantį moterį, vairuojančią sunkvežimį, o vyrą — atliekantį slaugės darbą ligoninėje.

Šios rūšies kalbos — tai tik tuščios frazės. O vis dėlto jaunos motinos dažnai ateina pas mane susirūpinusios, nes jaučiasi negalinčios logiškai arba teologiškai atsakyti į šiuos argumentus. Jos jaučia, kad čia yra kas nors negerai, bet joms ne visai aišku — kas. Man atrodo, kad aš numanau, kas čia yra negerai. Būtent tai, kad su tais dalykais, kurie yra labai reikšmingi gyvenime, čia elgiamasi, kaip su visai nereikšmingu dalykėliu. Tai, kas yra šventa, — laikoma paprastu daiktu; kas yra iš tikrųjų dieviškas planas žmonėms, — sakoma, kad yra trivialu.

Ir kai rimtos, tiesos ir gėrio ieškančios moterys sako, kad reikia išeiti iš namų ir užsiimti kokia nors kūryba, daryti tai, kas būtų reikšminga, kas tiesiogiai susiję su realybe, tai tokiu būdu jos pačios pasisako visai nesuprantą, kas yra realybė, kūrybingumas arba reikšmingumas. Kai pasaulis tau pradeda atrodyti nepermatomas, kaip tikslas sau pačiam, kai ignoruojamas kitas, amžinasis pasaulis, kuriame šis laikinasis pasaulis galutinai randa savo prasmę, tada, žinoma, šeiminkavimas ar kitas kasdieninis

paprastas darbas pasidarys tuščias ir nuobodus.

Bet sakysite, ką bendro turi prekių supirkinėjimas, vaikų priežiūra, paruošimas daržovių vakarienei su kūrybingumu? Juk tai kaip tik yra tokie darbai, kurie mus atitolina nuo kūrybingumo, mus uždarydami savo vergijon. Tai nepatrauklūs, nuobodūs ir, galėtume sakyti, mus įkalinantys darbai, apie kuriuos viena moteris pasisakė, jog tai yra gyvenimas, susidedantis iš idiotiško ritualo, pilno blogos nuotaikos ir nesėkmių. Ritualo? Taip! Nesėkmių? Ne! Jie nėra idiotiški krikščioniui ar krikščionei, nes nuo to laiko, kai "Žodis tapo kūnu", paprasti šio pasaulio reikalai tapo perausi reikšmingumu, meile, Dievo garbe.

Ir kaip lengvai mes tai pamirštame! Daug yra tokių, kurie, klausydamiesi minėtų neva racionalių tvirtinimų, nepastebi juose slypinčios klaidos ir kapituliuoja. Tokie žodžiai, kaip "asmenybės parodymas", "išsivadavimas", "savęs realizavimas", "lygybė"

— nuo seno skamba įtikinančiai, o dabar net ir populiariai, bet mes neklausiamo save, *ką* jie iš tikrųjų mums reiškia. Nežvelgiame į juos sveiko proto ar Šv. Rašto šviesoje. Mes tik nuolankiai sutinkame su nuomone, kad tikrai virtuvės kriauklė mums yra ne altorius, o kliūtis.

Čia mes galime daug ko pasimokyti iš Marijos. Ji savo fiziniu kūnu tapdama Dievo nešėja, perkeitė visoms motinoms ir visam laikui motinystės reikšmę.

Tie, kurie visą savo dėmesį skiria vien tik krautuvės neįdomumui, svogūnams ar vystyklams, visai nemato čia slypinčios paslapties, atskleistos mums Kūdikio gimimu ir mirtimi ant kryžiaus — mano gyvenimas guldomas už jus!

Tiesa, kad šeiminkavimo ir vaikų auginimo rutina kai kam gali atrodyti, kaip tam tikros rūšies mirtis. Bet čia nėra nieko blogo, nes taip ir turi būti. Tokia buitica duoda mums progą kasdien aukoti savo gyvenimą už kitus. O tokiu atveju, jau nei šeiminkavimas, nei vaikų auginimas nėra tik rutinos dalykai. Jie, vykdomi su meile ir paaukoti Dievui, tuo pačiu jau yra pašventinti,

kaip tabernakulio indai. Motinos vaidmuo, palaikant savo vaikų gyvybę, įnešant patogumo ir malonumo į jų augimo bei brendimo dienas, nėra lengvas. Jis pareikalauja iš jos aukos ir nuolankumo, bet tai yra kelias į garbę. Taip, kaip Jėzaus pažeminimo kelias buvo kelias į garbę.

Norėčiau, kad visos moderniosios motinos dažniau pasiskaitytų šias eilutes iš Šv. Rašto:

"Jis, turėdamas Dievo prigimtį, godžiai nesilaikė savo lygybės su Dievu, bet apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą ir tapdamas panašus į žmones. Jis ir išore tapo kaip visi žmonės; jis nusizemino, tapdamas klusnus iki mirties. Todėl ir Dievas jį išaukštino ir padovanojo jam vardą, kilniausia iš visų vardų..." (Fil 2, 6-9).

Šis dvasinis principas yra toli nuo to, ko pasaulis nori, kad mes įtikėtume, nes asmuo, sutikdamas prarasti savo gyvenimą, jį vėl atras.

- Popiežius Jonas Paulius II savo Lincoln Continental automobilį, kuri jam buvo padovanoję buvę Orchard Lake mokyklų auklėtiniai Amerikoje, dabar padovanojo Italijos Caritas organizacijos gydytojams ir gailestingoms seserims, gelbstintiems nukentėjusius Kambodijoje. Gavusieji šią dovaną nutarė išmainyti į mažesnę, jų darbui labiau tinkamą automobilį.

- Sovietų fiziką Andrių Sacharovą gina popiežiškoji mokslo akademija. Jos prezidentas Carlos Chagas pasiuntė telegramą Sovietų mokslo akademijai, išreiškdamas savo solidarumą su ištremtu fiziku Sacharovu, pabrėždamas viltį, kad jis greit bus paleistas.

- Sovietų invazija Afganistane yra rimta grėsmė taikai, pareiškė popiežius Jonas Paulius II, sausio 14 d. kalbėdamas į diplomatus.

- Čekoslovakijos atstovai sausio 15 d. Romoje pradėjo pasitarimus su Vatikano atstovais. Iš Čekoslovakijos ateina žinių, kad vis daugiau katalikų įsijungia į disidentinį judėjimą. Prieš metus Vatikanui pasisėkė išgauti sutikimą pertvarkyti Slovakijos vyskupijų ribas.

- Nuo šv. Bazilijaus Didžiojo, Cezarėjos vyskupo, mirties suėjo 1600 m. Sukaktį popiežius Jonas Paulius II paminėjo specialiu apaštališku laišku.

Dalia Staniškienė

KOPLYČIOS TYLOJE

Kažkur pasaulis verda, kunkuliuoja,
O čia tylu, ramu ir gera. . .
Kažkur gyvenimas. . .
O čia? — Tai čia gyvenimas:
Koplyčios tyloje, pilnoj palaimintos
Ramybės. . .
Tai čia gyvenimo versmė. . .
O Kristau, mano Broli, Tu esi čia.
Bet čia Tu nebetiksi:
Tu eisi su manim,
Kai aš atgal keliausiu,
Kai grįšiu vėl į savąjį pasauli. . .
Tu eisi su manim,
Ir mano lūpos ir širdis
Giedos Tau džiaugsmo giesmę naują,
Nes aš žinosiu — Tu nelikai kurčioj tyloj
koplyčios, —
Eini kartu, ir žingsniai mano
Lengvi, tarytum vaiko,
Žengiančio per pievas, gėlėmis nusėtas,
Į amžino pavasario laukus. . .

* * *

Aš trokštu — Tu mane pagirdai. . .
Aš merdžiu — Tu mane prikeli. . .
O Viešpatie, kaip tuščia be Tavęs,
Kaip gera, kai Tave širdy jaučiu. . .
Aš alkstu — Tu mane pasotini. . .
Verkiu — Tu nušluostai mano ašaras. . .
O Viešpatie, kaip tamsu be Tavęs,
Kaip akinančiai šviesu, kai Tave širdy
jaučiu. . .
Aš liūdžiu — Tu mane pradžiugini. . .
Aš ilgiuos — Tu mano ilgesį numalšini. . .

O Viešpatie, kaip šalta be Tavęs,
Kaip šilta, kai Tave širdy jaučiu. . .
Aš bijau — Tu mane nuramini. . .
Aš klaidžioju — Tu parodai man kelią. . .
O Viešpatie, kaip nyku be Tavęs,
Kaip ramu susitikt su Tavim maldoje
Ir gyventi kasdien Tavo meilės šviesoje. . .

ATSINAUJINIMAS

(Jane Priest)

Pavasario lietaus lašai
gaivina žemę.
Ir aš matau: tai Viešpaties ranka
išbarsto sėklas —
Laukai ir pievos,
Kloniai ir kalneliai
Pajunta Jo galybę, valią,
Ir gyvybe nauja alsuoja žemė. . .
Ir aš žinau:
Kada mano sieloj tamsu
Ir skausmas, nerimas kankina —
Tereikia tik įleisti vieną mažą
Viešpaties šviesos galingos spindulėlį
Ir, lyg pavasario lietaus nuplauta,
Širdis gyvybe suplazdės,
Siela nušvis — nušvis, kaip dulkę
Sidabrinė saulėje,
Ir sprogs, lyg pumpuras pavasarį,
Žiedu skaisčiu. . .
Nes, kaip pavasario lietaus lašai,
Taip Tavo Meilės spindulys
Atgaivins gyvybę sieloje žmogaus. . .

(Laisvas vertimas iš anglų kalbos)

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” VIETA MŪSŲ SPAUDOJE

(*“Laiškų lietuviams” konkurse I premiją laimėjęs straipsnis*)

JURGIS GLIAUDA

Svarstymai apie specifinio leidinio vietą bendrame periodikos komplekse labai įdomi tema. Tos temos rėmuose sutelpa ir “Laiškų lietuviams” esminė siužetija, ir mūsų išeiškos spaudos visuma. Kas užima kurią vietą ir su kokių efektu gana plačioje mūsų periodikoje? Norint suvokti, palyginimui tarus, geografinę tam tikros šalies padėtį, tenka gerai susipažinti su tos šalies žemėlapiu. Ieškokime “Laiškų lietuviams” vietos mūsų periodikos žemėlapiuose, mūsų spaudos gaublyje.

Jeigu lietuvių išeiškos spauda savo specifiniais leidiniais, dėl egzilio savybių, negali prilygti spaudinių nominaliam rodikliui, kuomet didžiuojasi Vilniaus statistikai, išeiškos spauda pagrįstai gali didžiuotis nagrinėjamų temų pločiais, pasaulėžiūrine mozaika, virš doktrinalinės didaktikos kilstelėta svarstybų laisve. Išeiškos neturi specialių — botanikos, etnografijos, fizikos studijų, šachmatų ir kt. — leidinių. Tačiau ir šioje, specifinės šiužetijos srityje, išeiškos turi medicinos žurnalą. Filatelijos leidinys, atrodo, puikesnis už vilniškius periodikos priedus.. Išeiškos spauda marga temomis ir laisvomis svarstybomis, kas primena spektro spalvomis žėrinčią brangakmenio šlifuoatę. Šitų privilegijų neturi spauda Tėvynėje.

Daugybė specialių išeiškos leidinių su kaupu dengia literatūros, istorijos, geografinių kelionių, memuarų, filosofijos, religijos, socialinių nagrinėjimų ir, itin su kaupu, sūkuringąją modernios politikos kroniką bei aktualiją.

Spauda Tėvynėje yra sukaustyta. Kiekvienas dėstymas, kiekvienas svarstymas, net kiekviena pasaulio ar vietos naujiena, pateikiama skaitytojui, kaip patiekalas su specifiniu ir tikrai vieninteliu padažu. O juk laisvos spaudos išganingoji privilegija ir palaima — neturėti įpareigojimo naudoti tikrai vieną vienintelį padažą, naudotis pada-

žais pagal savo skonį ir pomėgį. Spaudos Tėvynėje padažas, made in Moscow, yra vienintelis, kuris dantis atšipina savo skoniu, užmuša apetitą skanėstui ir informacijoje, ir meno kūrinėje.

Yra didelis skirtumas tarp laisvos komercinės spaudos, kuri teikia kasdienybės žinių neutraliai, ciniškai atvirai, nesirūpinama formuoti žmogaus atsparumo blogiui. O diktatūrinėje santvarkoje spauda formuoja žmogų priverstinai, be respekto jo pasaulėjautai. Laisvoji, idėjinė spauda ir diktatūrinė spauda skiriasi kaip diena nuo nakties. Laisvos idėjinės spaudos prakilnumas yra jos skaitymo laisvėje. Niekas jos neskaityto verčiamas. Skaitytojas atranda ją laisvai. Skaitydamas jis gali ją mėgti, gali kritikuoti, peikti. Tačiau skaitytojo parinkimas yra absoliučiai laisvas: noriu, skaitau vieną, noriu ir imu opozicinį leidinį. Esu laisvas! Nėra prievartos arba įsakymo elemento. Nėra baimės tarti savo nuomonę.

Kas norėtų išeiškos spaudą matyti patatytą ant komercinio, vertėviško pamato, tas visiškai nesuvokia to, kad išeiškos gyvenimo sąlygomis negalės išsilaikyti joks komercinis leidinys, nes multimilijoninių tiražų spaudiniai bus neįveikiami konkurentai, nors ir kitomis kalbomis pateikiami.

Tačiau, kada išeiškos ir kartu idėjinio leidinio informacinis laukas apima savo pasaulį, savo akiračius ir savo žmonių veiklą bei nuomones, tada toks leidinys tampa ir didžiulio komercinio leidinio labai stiprus varžovas. Kiekvienas lietuvis JAV, Kanadoje, Vokietijoje, Argentinoje, Venezueloje ir kitur bendras naujienas gauna iš to krašto komercinės spaudos. Bet savo mielo kiemo naujienas ir jų įvertinimus, ir pasaulinių įvykių nagrinėjimus, jis gauna iš savo specifinės spaudos. Ir čia “Laiškai lietuviams”, savo siužetijon įtraukę dorovės ir religijos temas, turi savo nepakartojamą tribūną.

Savo esme "Laiškai lietuviams" yra informacijų šaltinis, iš viršaus labai patrauklaus estetiškai apipavidalinto žurnalo forma. Ir ne tik tai informacijos dingstimi "Laiškai lietuviams" kas mėnesį aplanko savo skaitytojus. Žurnalas lanko juos, vykdydamas savo idėjinę misiją, tuo įprasmindamas savo egzistenciją.

Jeigu mes, grįždami prie aukščiau paminėtos alegorijos, taip įnoringai vaizduotės nestokodami, įsivaizduosime visą mūsų spaudą kaip margaspalvį, didelio pločio žemėlapi, atsiskleidusį, sakysim, per visą Jau-nimo centro automobilių statymo aikštę, pamatysime įvairiausių mūsų spaudos užimtus sektorius.

Štai plačiausioji teritorija: politinių įvykių publikacija. Čia susipina į viena grynas įvykio nusakymas, to įvykio komentarai: santūrūs, pikti, aistringi, lakoniški, sarkastiški. Ši teritorija neretai susipina su kultūrinės akcijos vaizdavimo pakraščiais. Čia regime kalnynus, slėnius, prarajas. Slėniai žavi savo šviežumu. Viršūnės pretenduoja badyti dangų. Čia matome dykumas, kurios susiformuoja dėl negatyvinių nusiteikimų. Ten smiltys įkaitę ir kaktusai duria skaudžiai. Matome sūrius ežerus, kurie dekoratyviai mėlynuoja, bet troškulio nepatenkina. Ir akmenynus, ant kurių neprigyja nei daržovės, nei gėlės.

Toks įspūdziais permainingas didžiulio žemėlapi nagrinėjimas—tai alegorinis mūsų išeiškos spaudos pavaizdavimas! Ir kas gi ketina šį nuostabų egzilio fenomeną vadinti reikšmės neturinčiu, tikros informacijos neduodančiu vėpūtinu?!

Nagrinėdami tą įdomų žemėlapi, matome vinguriuojantį mėlyną upelį, kuris vienur ryžtingai bėga derlingais laukais, narsiai prakerta smėlėtus, lyg ir dzūkiškus plotus, švelniai gobia lyg ir žemaitiškas kalvelės, glosto sodybų lankas — žalias, vešlias ir laumžirgių kupinas. Upelis iš žemėlapio schemas perkeltinas į gamtovaizdį. Į paveikslą. Tai jaukus lietuviškas upelis, kurio kraštai tirštai apaugę svajingais alksniais, vasaros vidudienį pro krištolinio tyrumo

vandenį matyti aukso žuvelės, ore žvilga savo sparnais laumžirgiai..

Ant mėlynos žemėlapyje vinguriuojančios linijos, ant upelio yra paaiškinamasis parašas: "Laiškai lietuviams"...

Imdamas gaivų vandenį iš gilių podirvio šaltinių, upelis "Laiškai lietuviams" savo tėkme paliečia kiekvieną žemėlapio sektorių, kiekvieną lauką ir kiekvieną tos fantastiškos teritorijos punktą, kaip kad rašoma apie upės debitus ir jos drėkinamą baseiną. Gilūs podirviniai vandenys maitino lietuviškųjų sodybų šulinius, sraunius upelius, lėtus srovėjimus, ežerėlius. Lietuviško gamtovaizdžio visumoje neišvengiamas upelio buvimas, neišvengiama meilė upeliui ir grožėjimasis jo krištoline srove, jo čiurlenančiu srovėjimu.

Šis mėlynas upelis spaudos teritorijų žemėlapyje sugeba liesti tarpusavyje labai tolimas sritis, tarytum sujungdamas jas į darnią vienumą. Juk upės baseine esą kraštai susijungia į vieną kompleksą. Taip — realiai ir be superliatyvų — atrandame, kad "Laiškai lietuviams" turi aktyvią ir labai teigiamą rolę visoje mūsų spaudoje.

Upeliui svarbu neišsekti. Bet lietuviški upeliai, kad ir nepalankios kartais sąlygos, nuostabiai neišsenka nei dėl sausros padangėse, nei dėl žiaurios melioracijos žemės paviršiuje. Jie neišsenka, nes juos maitina iš-takos punktuose gausūs požeminiai šaltiniai. Tie šaltiniai yra idėjos, misijos ir akcijos jungtis.

Upeliui nerūpi tolimos jūros, nors ir pigiai populiarius yra posakis: "išplaukti į plačiuosius vandenis". "Laiškų lietuviams" misija nėra plukdymasis į plačiuosius vandenis, nes tas vanduo, kurį žurnalas siūlo ragauti, ir yra plačiųjų vandenų vanduo!

Čia girdime šv. Jono Evangelijos posakį (4, 7-22): "kas gers vandenį, kurį aš duosiu, tas nebetrosks per amžius".

"Laiškų lietuviams" misija yra plukdyti šį vandenį per visą išeiškosios spaudos teritoriją.

Evangelijos idėjų distribucija — upelio tėkmės funkcija.

Ir dabar, be patetikos, alegorijos ir simbolikos, su kurių stilistine talka aiškinome

realų klausimą, "Laiškų lietuviams" vietą mūsų spaudoje, tiriančiu žvilgsniu įsiremiamė į šio religinės ir tautinės kultūros žurnalo laidas.

"Laiškai lietuviams" yra žurnalas, kuris tris dekadas sroveno, kaip evangelinio vandens upelis. Jis turi savo nepakartojamą veidą, savo aiškią leksiką ir savo specifines temas, įvairuojančias formomis. Žurnalas, kurį leidžia Tėvai Jėzuitai, turi savo skaitytoją. Ir man atrodo, kad čia skaitytoją galima palyginti su ta evangeline moterimi, kuri iš eilinio šulinio gavo neeilinio, perkeisto, amžiną troškulį tenkinančio vandens. Kasdienybės šurmulyje žurnalo medžiaga atrodo lektūra: įdomi, aktuali, kutenanti smalsumą. Ši lektūra yra patyrimo takelis, neretai sprendimas, dar dažniau suslėptas atsakymas, kurį, problemą aptarus, neretai galima rasti elegantiškos metaforos kamuolyje.

Žurnalo leidėjai — keleiviai — žmonės iš Delia Strada. Keleiviai? Taip, pašauktieji eiti ir skelbti. Šito stebuklo kasdienybėje žmonės dažniausiai nemato, jo prasmės ne-realizuoja, kiekvieną darbą ir veikimą priskirdami profesinei pareigai ir tikroviškam reikalui.

Savo gaiviais, mėlynais evangeliškojo vandens upelio vingiais liedsdamas margąją išeiviškos spaudos teritoriją, žurnalas turi savo misijos populiarinime dvi milžiniškas stichijas: religiją ir kultūrą. Nevisada šios dvi stichijos harmoningai suderinamos modernaus žmogaus psichėje. Labai dažnai kultūros stichija turi instinktyvų primatą, nes ji labiau sava, labiau suprantama, labiau kasdieniška. Žurnalo "Laiškai lietuviams" esminė linija religijos ir tautinės kultūros dvelksme — ne vien tikrai tenkinti skaitytoją, bet auginti žmogų: kataliką ir lietuvį. Todėl šioje sferoje žurnalas užima vietą, kurion kiti leidiniai ir nesikėsina.

Juk "Laiškai lietuviams" gimė po "Misijonieriaus laiškų" — faktas didžiai svarbus žurnalo tematikos ir tikslo aptarimų išvados.

Negalima atrasti lyginamąjį elemento svorį, negalima įmontuoti žurnalą "Laiškai lietuviams" į visuotinį išeiviškosios spaudos

vitražą, kol, bent keliais šikais, neaptartas jo pobūdis. Gimęs po "Misijonieriaus laiškų", žurnalas niekad neprarado savo misijos. Kas yra laiškas? Tai susižinojimo priemonė. Žurnalas susižino su savo skaitytojais skelbiamos idėjos, moralinio elgesio, dogmos informacijomis. Atsakymas į tai turi rasti skaitytojo sielą; jo sąžinėje turi būti sukeltos mintys, emocijos ir sprendimai. Žurnalo siūlomoji informacija skirta ne sausam skaitytojo smalsumo tenkinimui, bet svaresniam tikslui: visuomenės doros reikalui. Todėl šioje padėtyje ir sutilpo dvi temos, kurios duotos šiam konkursui: "Kaip aš suprantu tikėjimą?" ir "Mišrių šeimų klausimas", ir tos temos susiliečia, net automatiškai įsijungia į šią žurnalo prigimčiai aptarti esminę konkurso temą — "Kas yra žurnalas ir jo moralinė pozicija išeiviškoje spaudoje?"

Ankstyvesnė medžiaga, kuri jau rodėsi žurnalo puslapiuose, neišvengiamai ragina konkursantus prisiminti tikėjimo klausimais paskelbtus šiame žurnale rašinius. O mišrių šeimų problema tautinės kultūros atžvilgiu yra daugkartinė "Laiškų lietuviams" tema. Tikėjimo klausimai: agnosticizmas, itikėjimas savaip suprastomis dogmomis, ateistinis nusiteikimas — visa tai bus konkursanto ataidėjimas į trijų dekadų žurnalo "Laiškai lietuviams" moralinę ir religinę sėją. Mišriųjų šeimų problematika, neretai skaudžioji problema, žurnale ne kartą aptarta viltingos religinės tiesos šviesoje; ir didelis yra moralinio elgesio kilnumas, ta tema kalbant, nesukelti apmaudo. Keblioje padėtyje dera pagelbėti, ištiesti ranką, padrašinti. Šios dvi konkursinės temos, taip susišaukiančios su šiąja, reikalingos nagrinėjimo, bet nebūtinai kategoriškų sprendimų. Tos temos beveik individualios, konfesinio pobūdžio; jos tikrai individualios, tikrai asmeniškios. Juk kas tikėjimo iš viso neturi — nekalbės apie tikėjimą, nenagrinės subtiliausių klausimų niuansų. Kas nėra mišrios šeimos padėties paliestas, tikrai teoretiškai, be savo išgyvenimo balso, galės samprotauti, net filosofuoti ties mišrios šeimos problema. Šias

problemas aptariant vertingiausias yra autentiškas liudytojo balsas.

Laiško sąvoka — plati sąvoka. Prisimeiname Apaštalo laiškų pirmųjų krikščionių bendruomenėms ir vyskupo Motiejaus Valančiaus laiškus diecezijos dvasiškams ir sermėgiams-valstiečiams. Matome, kad egzistuoja laiško parašymo menas. "Laiškų lietuviams" žurnalo pavadinime skamba įsipareigojimas rašyti tokius laiškus, kurie formuotų skaitytoją tautinės ir religinės kultūros srityje. Šita tikslo ypatybė ir misijos įgyvendinimas atestuoja žurnalą. Tuo jis skiriasi nuo daugelio kitų leidinių. Šioje sferoje yra jo atskira, unikalinė padėtis margoje išeiškos spaudos žemėlapyje. Teko palyginti jo *modus operandi* su upelio srovėjimu ir tas palyginimas ne atsitiktinis. Upelis nėra stabiliškai sustingęs teritorijos gabalas, bet visad naujas, gyvas elementas gamtos statikoje. Gal tas epitetas arčiau už kitus nusako "Laiškų lietuviams" žurnalo prigimtį?

Laiško parašymo menas reikalauja, kad laiško efektas būtų maksimalus. Redakcija sumaniai tuos reikalavimus seka. Religinės kultūros puoselėjimo kelyje slypi dažnai nenumatomi pavojai. Tai pavojai būti nesuprastam, neįtikinti skaitytojo, net nuvilti tokį, kuris, ieškodamas nurodymo arba sprendimo, jo nesuranda.

Visų pirma pavojinga toje tematikoje sausa didaktika, nesuvokiama skaitytojui scholastika ir moderniais laikais nepakenčiamas sąvokų primityvumas. Kiekviename "Laiškų lietuviams" numeryje matyti atkakli redakcijos kova su tomis lemtingomis nuokrypomis į problemos teorizavimus. Redakcija imasi našaus komunikacijos metodo — temos dėstymo paprastumo, asmeniškio pareiškimo intymumo. Puoselėjant religinę kultūrą, atrodo, privalu susitikti su ontologija, neoscholastika, transcendentalija, fundamentalija ir kt. Tai religinių definicijų ir apmąstymų sferoje sunkioji artilerija, kurios kanonada populiarioje lektūroje neretai apkurtina eilinio skaitytojo sąmonę. "Laiškai lietuviams" netgi neįsileidžia tos specifikos į savo puslapius. Religinės kultū-

ros žurnalas atranda tų pat temų didingumą realybės paprastybėse, berišant tikėjimo ir amžinos moralės tezes su kasdienybe, su realybe, su lietuviybės išpažinimu.

Panašiai dabar yra Tėvynėje, kur į vieną savo tautinio identiteto išpažinimo celę sulieja religinės ir tautinės pasaulėjautos išpažinimą. Juk religinės ir tautinės kultūros suvienijimas į vieną yra lietuviškojo pagrindinio veikimo ir lietuviškos pagrindinės spaudos stiprioji ašis. Taip stebuklingai formuojamas naujas martyro tipo žmogus po prievartos našta.

Kitas žmogus egzistuoja laisvoje valstybėje, laisvoje visuomenėje. Todėl suliedinti religinę ir tautinę kultūrą laisvoje visuomenėje, kur lietuviai sudaro minimaliausią mažumą, sudėtingiau. Tenka rasti laišku ištikinančias ir aiškias formules. Taip ir buvo prieš du tūkstančius metų. Taip, apeliuodami į kasdienybės faktus, rašė savo laiškus apaštalai. Jie apeliavo į dvasinės prievartos neparblokštą individą, kuriam siūlė pasirinkti apsisprendimo laisvę. Juk moralė, dora ir tiesa negali būti fizinės prievartos saugojami. "Laiškai lietuviams" lietuvių išeiškos spaudos masėje yra ne tik tai informuojantis, bet ir *apeliuojantis į atsakomybės pajutimą žurnalas*.

Moralinių problemų tematika neaprepiama. Čia yra šeimos moralės klausimai: lietuviškos, mišrios tautiškai, mišrios religiška. Čia telpa plati sąžinės atsakomybės tema. Dėkingumo, talkos, ištikimybės, bičiuliškumo temos. Ir klaidų. Ir negimusųjų žudymo klaikumas. Dėl kai kurių panašių temų aiškinimo vyko gana sėkmingi konkursai — savotiški minties dirvonų judinimai. Be abejo, tai buvo visuomenės opinijos properšų atradimai. Tomis temomis, juo labiau konkursų būdais, plačioji mūsų spauda nesisielėjo, nestūminėjo visuomenės apie tai galvoti ir savo nuomonę reikšti. Nuolatinių tematinių ir tezinų konkursų organizavimas stato "Laiškų lietuviams" žurnalą į unikalią padėtį mūsų periodikos masėje.

Atskirai žėri tautinės priklausomybės temos, prie kurių dažnai grįžta žurnalas. Tai "automatiško" nutautėjimo klausimai, bū-

dingi mūsų jaunimui. Skaudžios jaunimo problemos, žeidžiančios mūsų jaunimą netgi ir Jaunimo kongresų eroje: ar lietuvių šeimos narys, gimęs ne Lietuvoje, svetur, esąs pilnas lietuvis, tik puslietuvis, ar jau ir visai nelietuvis, tiktai gimimo šalies pilietis be tautybės!?

Tad šeimos ir moralės temų konkursais "Laiškai lietuviams" ir užima mūsų spaudos šeimoje *nuolatinio moralinės saviruosos variklio vaidmenį*.

Gera tai visuomenei, kurioje moralinių problemų svarstyba yra nuolatinis nuomonėmis pasikeitimas — *perpetuum mobile*.

Žurnalas taip pat užsiangažavo religinės kultūros klausimus judinti. Tai sritis uždarinė, ir laicistinės nuomonės gali būti liečiamos emocijų, nuotaikų, kurios atšokusios nuo teologinių *nihil obstat* definicijų.

Bet tos temos, kada *vox populi* reiškia apie jas savo atvirą nuomonę ir nusistatymus deklaruoja, tarnauja itin įdomia lyginamąja talka. Tai irgi medžiaga, į kurią dera įsižiūrėti, ją suprasti, įvertinti, jai atsakyti. Nors žurnalas nėra laisvoji tribūna tikėjimo dogmoms nagrinėti, iki šiol žurnale buvo daug medžiagos, tinkančios doroti bendrąjį religinį lygmenį mūsų išeivijoje. Iš čia išgauname bendrąjį mūsų religinės ir moralinės brandos paveikslą. Šito momento, atrodo, mumyse dar nepastebėta. Į lietuvių išeivijos bendrojo veido schemos paieškias tai dar neperkelta. Tai socialinės psichologijos plati erdvė.

Pavyzdžiui, asmeniškų prasitarimų momentai tokie būdingi. "Kodėl, linkėdama Kristaus ramybės, dar vis jaučiuosi nepatogiai?— klausia Aldona Kamantienė ("Laiškai lietuviams", nr. II, 1979). Tas trijų skilčių pasisakymas, paprastas ir atviras, yra atitikmuo bendrai idėjinei žurnalo linijai: įženkite, skaitytojai, į mini ir multi problemų nagrinėjimą ir pradėkite spręsti problemą nuo savęs. Pavarčius žurnalo kompleksus, tokių pasisakymų, problemų lietimuo nuo savęs yra daug. Jie savaime suponuoja ir skaitytojo veidą. Tai talka, tai kooperacija. Tai primena amerikinių "nuomonių apklausinėjimo" metodus. Ir čia žurnalas už-

ima unikalią apklausinėjimo poziciją, nes gamina visuomenės problemų santykį su individu.

Prie tautinės kultūros puoselėjimo priklauso nuolatinis "Kalbos" puslapis, bėgamųjų jubiliejų minėjimai, meno pasaulis... Aišku, esminis žurnalo akcentas skirtas ne kasdienybės konkretybėms.

Balandis, snape nešas vilties šakelę, vitražinio kryžiaus fone — tai "Laiškų lietuviams" emblema, kas numeris kartojama žurnalo viršelyje, kaip ir įprasta, nebepastebima. Mažas baltaplunksnis balandis neša žinią, neša laišką.

Virš alegoriško išeiviškos spaudos žemėlapio, kur srovena mėlynas upelis "Laiškai lietuviams" vardu, plasnoja, čiuža savo šilkiniais sparnais baltas pasiuntinys balandis — amžinas LAIŠKO simbolis...

TIKĖJIMO NEAIŠKUMAI (III)

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Kai kur Lietuvoje buvo paplitęs toks žaidimas. Vienas sugalvoja kokį nors žodį, bet užrašo tik jo pirmąją raidę, o po jos deda brūkšnius — tiek, kiek tame žodyje yra raidžių. Kitas bando tą žodį atspėti, liepdamas įrašyti tą ar kitą abėcėlės raidę. Žodyje esamos raidės atitinkamose vietose įrašomos, bet už kiekvieną nesamą pirmasis žaidėjas stilizuotai nupiešia po žmogaus (suprask, spėjančiojo) kūno dalį. Antrasis žaidėjas, žodį spėjantis, savo liepiamas rašyti raides renkasi atsargiai, kad nebūtų "pakartas". Mat, kai jau yra ant popieriaus visos jo kūno dalys, pripiešiama virvė ant kaklo. Už pirmą pareikalautą raidę, kurios žodyje nėra, atsiranda jo galva, už antrą įdedamos akys, už trečią gauna ausis; toliau eina nosis, burna, kaklas, liemuo, rankos, kojos, o tada jau — kilpa.

Šis žaidimas yra neblogas mūsų pačių vaizdas. Anie brūkšniai žodyje spėjančiam yra klaustukai — kokias raides jie galėtų reikšti; mato tik pirmąją. Bet tuojau taip

pat pamato, ar jo pasirinkta raidė gera, ar ne, nes, jei teisinga, tai įrašoma ir meta į patį žodį kaskart daugiau šviesos, o už klaidingą nukenčiama. Juo tų klaidų daugėja, juo didesnis pavojus baigti su kilpa ant kaklo.

Gal ne taip yra ir su mūsų gyvenimu? Jame, kaip aname žaidimo žodyje, daug kas miglota, neaišku, įskaitant pačią to gyvenimo prasmę, paties žmogaus būtį, kentėjimo tikslą, Apvaizdos planus. .. Mums čia aiški tik dalis, kaip ano užduoto žodžio pirmoji raidė, o kitką gaubia paslaptis. Žmogus stengiasi tai atspėti ir pagal galvojimą padėti kreipia savo gyvenimo kelią. Kartais atspėja, bet kartais suklysta. Jei sprendė teisingai, eina gera kryptimi; jo vidus ir pats likęs eiti kelias vis šviesėja. Bet jei klydo, netrunka tai pajusti, nes kiekviena klaida atsikeršija. Ilgai ir plačiai klaidžioti pavojinga, nes galima baigti nebeišgelbimai užsmaugtam. Todėl ir gyvenime, kaip aname žaidime renkantis raides, sveika elgtis apgalvotai. Kad išvengtų klystkelių, kur neaišku, žmonės stengiasi pasiryškinti tikėjimo ir doros klausimus. Čia bus pateikti du, dominę mergaites, bet aktualūs visiems.

MAN RŪPI, KAD, KAI DARAUŠI VYRESNĖ, UŽMIRŠTU DIEVĄ IR DEŠIMT JO ĮSAKYMU

Kai kurie varpai pasižymi tuo, kad jų gaudime skamba ir viltis, ir liūdesys. Klausėjos žodžiai yra tartum toks varpas, nes iš jų aidi ir tai, kas viltinga, ir kas liūdna. Daug vilties, kad ta mergaitė gyvenime Dievo nepamirš ir iš šventųjų įsakymų kelio neiškryps, nes jai rūpi, kad taip neatsitiktų, ir jaučiasi nerami, kai pastebi, kad gal jau pradeda atsitikti. Šitokiais dalykais susirūpinusius žmones Dievas laimina ir palaiko. Blogai su tokiais, kuriems jų gyvenime Dievas ir jo įsakymai neberūpi. Kalno pamoksle Kristus vadino palaimintais tuos, kurie siekia Dievo karalystės, alksta ir trokšta jos teisybės. Šios mergaitės rūpinimasis rodo, kad jos širdis nori Dievo karalystės siekti, trokšta savo gyvenimą tvarkyti pagal jos teisybę. Todėl Dievas, kuris visa gali, ją ypatingai globos. (Žinoma, pridėtina, kad

ir velnias ypatingai sekios, nes šį gėrio priešą ir purvintoją tokie žmonės labiausiai siutina).

Tačiau, šalia džiugios pusės, klausėjos žodžiai turi ir liūdną, nes primena tragišką faktą: kad Dievas gali būti žmogaus pamirštas. Šis faktas pagalvojus turėtų būti sunkiai tikėtinas. Kaip, rodosi, žmogui, Dievą pažinus, būtų įmanoma jį užmiršti? Ar vyras užmiršta savo mylimą ir jį mylinčią mergaitę? Atvirkščiai, jo mintys savaime, be jokių didelių pastangų, kur buvusios, kur nebuvusios, vis lekia pas tą jam brangų asmenį, kuris jį traukia savo žavumu, pačia savo būtimi. Jei tad žmogus gali taip traukti į save mūsų mintis, ką besakyti apie Dievą, kurio gi pati esmė yra gerumas, gaiva, meilė? Juk visa, ką čia žemėje randame ar grožio, ar harmonijos, ar džiaugsmo, tėra tartum keletas lašų, nutiškusių iš amžinosios, bekraštės savo versmės — Dievo. Kaipgi, rodosi, į tokią Būtybę, iš kurios trykšta visa, kas žmogui taip miela, neskristų jo mintys, nebūtų traukiama lėkti širdis?

Ar ne keista, kad žmogus galėtų Dievą užmiršti? Priežodis sako, kad girios paukštis į girią žiūri. Kitais žodžiais, mus traukia tai, kas sava, kaip anam paukščiui giria. Mus, pavyzdžiui, taip traukia gimtoji žemė, nes sava. Į mokyklą ilgiau išvažiuavęs vaikas ilgisi gimtųjų namų, nes savi; jis tiesiog skaičiuoja, kiek dar likę dienų iki atostogų, kada galės būti tėviškėje. Bet ar žmogui yra kas nors saviau, kaip Dievas? Todėl turėtų traukte traukti jo mintį, kaip girios paukščio akį kreipia į save miškas, keldamas ilgesį, viliodamas. Dievas mums savas, nes juk esame iš jo rankų išėję, ir į jį panašūs, sukurti kaip jo paveikslas, ir iš jo gavę visas savo pajėgas, pačią savo gyvastį, ir jo palaikomi, visa savo būtimi į jį atsirėmę, tiesiog nešami artimiau, negu globianti prie savęs kūdikį motina, ir esame skirti, pas jį grįžę, būti neišsakytai laimingi savo tikrojoje tėviškėje. Šalia visa to, jį gi nuolat primena, kaip kokia daugiakalbė šauklė, pati visata, mus supanti gamta, nes pažvelgus visur pilna Dievo grožio, išminties, gajos ir galybės pėdsakų.

Kaip tad būtų galima Dievą užmiršti? Ir vis dėlto Viešpatį užmiršta net būriai krikščionių, tiek apie jį žinančių! Gal šis faktas nepatvirtina Bažnyčios Tėvų sakymo, kad iš visų padarų žmogui nesuprantamiausias yra jis pats?

* * *

Pasiklausę, kuo skamba besiteiraujančios mergaitės žodžiai, jos sau rūpimą dalyką galime išreikšti klausimo pavidalu: ką man daryti, kad augdama neužmirščiau Dievo ir jo įsakymų? Kadangi nenurodė savo vardo, tyčia pavadinkime ją Danguole. Toks vardas jai gražiai tinka. Juk ir pati yra išėjusi iš dangaus Tėvo rankų, ir, būdama dangui skirta, rūpinasi, kad gali pradėti eiti keliu, kuris į dangų neveda, patį dangaus Dievą užmiršusi. Geriausiai mums ir kreiptis į ją antruoju asmeniu, duodant patarimą.

Tau, Danguole, yra tekę svajojant žvelgti pro langą, gal dar kai lauke švietė saulė. Štai ir turi savo pačios vaizdą. Juo švaresnis lango stiklas, juo viskas ryškiau matyti. O pro murziną, apskretusį stiklą sunkoka prasisverbti net labai skaisčios saulės spinduliams. Taip yra ir su sielos langais: pro juos tik tada gerai matomas Dievas, kai yra švarūs. Didžią tiesą pasakė Kalno pamoksle Kristus: "Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą". Todėl visada klausyk savo viduje girdimo sąžinės balso, kad nedarytum, kas Tavo sielą murzintų. Tada Dievo, spindinčio pro Tavo sielos langus, nepamirši.

Šalia saulės, pro langą matei ir daug ko kita: pievą, medžių, po juos šokinėjančių voverių, prie inkilėlio čiulbantį varnėną, darželyje žydinčias gėles, gal dar apie jas dūzgiančias bites, anapus namų smilkstantį fabriko kaminą, keliu pravažiuojančias mašinas. .. Ar ne tiesa, kad jie visi gyvybiškai surišti su saule, kurią lietuvių liaudis savo dainose taikliai vadina motina? "Saulė močiutė kraitelį krovė", sakoma dainoje. Juk ji yra žemėje esamos gamtos gaivintoja ir tartum priežastis savo šviesa, šiluma, spinduliuojančia jėga. Kai tik pavasarį saulė arčiau, tuojau sprogsta medžių lapai, ima iš žemės stieptis žolynai ir žydi gėlės, keldamos į ją savo galvas, sujunda kitokia gyvy-

bė. Būdama studentė, Tu žinai, kad anglis, kurios dūmus matai einant pro kaminą, ir skystasis kuras, varantis automobilius, yra priešistoriniuose augaluose ir gyvuočiuose konservuota saulės energija. Jei saulė užgestų, žemėje tuojau dingtų gyvybė, nes visa būtų kaustoma nepakeliamo šalčio ir tamsos. Tikriausiai net iš pačios mūsų planetos, išlėkusiųs dėl to iš savo orbitos ir susidūrusios su kitais dangaus kūnais, beliktų vien erdvėje išsitaškę meteoritų gabalai.

Panašiai ir visi daiktai rišasi su Kūrėju, iš kurio yra gavę savo būtį, gyvastį, grožį, yra jo palaikomi ir diriguojami. Todėl visi veda į Dievą kaip savo priežastį ir tikslą, šaltinį ir pavidalintoją, kiekvienas savo būdu yra jo atspindžiai. Todėl, Danguole, kiekviename daikte, ypač žmoguje ir jo galiose, pratinkis matyti atsispindintį ir veikiantį Dievą. Tada jie Tau apie Dievą pasakos: jo užmiršti negalėsi.

Bet pastebėjai, kad žiūrėjimas pro langą kartais Tau trukdė ruošti pamokas. Ir čia geras Tavo pačios gyvenimo vaizdas. Tie žemės daiktai, skirti vesti mūsų mintims į Dievą, dažnai kaip tik pririša mūsų dėmesį ir širdį prie savęs, tokiu būdu kreipdami nuo jo šalin. Todėl sveika juos pastatyti į deramą perspektyvą. Nueik retkarčiais pabūti kapinėse. Jos su savo paminklais iš čia išskelavusiems papasakos Tau apie daiktų, laikinio grožio ir žemiškos garbės praeinamumą, kad išlieka tik tai, kas žmoguje sutelkiama gryna, nemirštama, amžina. Jei pastebėtum, kad ten esant tokios mintys neramina, nes verčia keisti nusistatymą, kai ko atsisakyti, tai būtų signalas, kad Tavo einamas kelias nėra visiškai geras, kad reikia klausyti ten savo viduje išgirstamo Dievo balso: ne tas raides, mergaite, renki į sau paskirtą žodį, kaip aname žaidime, apie kurį šio rašinio pradžioje turbūt skaitei. Tokias raides reikia blokti šalin, nes karia. Dėl tos pačios priežasties neatsisakyk draugauti su skriaudžiamais, kenčiančiais, varguoliais, invalidais. Čia, šalia mokymosi apie žemės daiktų tikrąją vertę ir laikinumą, Tu iš bendravimo su jais patirsi daug ryšio su pačiu Dievu.

Tokiu būdu Tu daug kuo darysies pana-

ši į Kristų, kuris daiktuose matė Dievą ir amžinųjų tiesų atspindį, mokė apie tikrąją jų vertę ir mirties valandos netikrumą, buvo skriaudžiamųjų ir nelaimingųjų draugas. Dievo ir jo įsakymų Tau užmiršti nebus galima. Nėra reikalo pridėti, kad kiekvienos krikščionės mergaitės kambaryje turėtų būti kryžius, kaip Atpirkėjui padėka ir žmogui pavyzdys.

KODĖL KARTAIS ŠEIMOS NESUGYVENA?

Turbūt trumpiausias ir praktiškiausias atsakymas yra, kad žmonės prisiverda neskanios košės, kurią paskui turi srėbti. Jei vyras su žmona kertasi, tai ko buvo tokie lengvabūdžiai ir prieš jungtuves nepatyrinėjo vienas antro charakterio? Daugumui bus pažįstamas Šilerio eilėraštis "Varpo daina". Jame meistriškai vedama lygiagretė tarp varpo liejimo ir tuokimosi. Vaizdas taiklus: juk kaip ten metalai liejami į vieną varpą, taip tuokiantis dvi širdys liejasi į vieną gyvenimą. Kad varpas išeitų gerai nusišėjęs ir gražiai skambėtų, tirpinami metalai, prieš liejant į formą, rūpestingai ištiriami, ar jų gera proporcija, ar jau pakankamai išsileidę, ar be putojančių nešvarumų? Taip, sako Šileris, turi rūpestingai vienas antrą tirti planuojantys tuoktis, kad iš jų vedybų kiltų darnus sąskambis. Kur to nedaroma, įspėja, ten trumpas svaigulys, bet ilgas gailės!

Jei susituokusieji nesugyvena, tai ko prieš tuokdamiesi nepasižiūrėjo, ar galės sugyventi? Niekas tegul nesako, kad negalima žinoti, koks kitas bus. Žmogus bus toks, kokie jo būdo bruožai. O juos jau gana anksti gyvenime nustato paveldėjimas, šeima ir aplinka, kurioje augo, mokyklos ir draugų įtaka. Mūsų liaudis šią tiesą išreiškia gal kiek stiproka, bet labai gyvenimiškai: koks kas gimė, toks ir dvės. Kokie būdo bruožai žmogui augant susiformavo, tokie ir lieka visam gyvenimui. O savo būdo nusišėpti niekas ilgiau negali: tuojau šmakšt ir išlenda, kaip yla iš maišo, ypač netikėtai iškilus jį bandančioms aplinkybėms. Pavyzdžiui, iš tono, kuriuo jo nusižiūrėta mergaitė kalba su savo mažamečiu

broliuku, kai tas ką nors padaro, vyrui nesunku žinoti, kaip ir jį patį traktuos. Jei ima rėkti, gali būti tikras, kad po vestuvių ir pats bus jos panašiu būdu aprėkiamas, žinoma, ne tuojau pat, medaus mėnesį, bet kai prisistatys ilgi pilkos gyvenimo kasdienybės metai.

Jei susituokus vedybų partneris darosi nesugyvenamas dėl savo būdo, tai kodėl prieš tuokiantis nepažiūrėta to būdo rūšies: kiek jo ar jos gyvenime reiškia Dievas, ar ieško dangaus šviesos, patekus kur į akligatvį, kokio yra tvarkingumo ir darbštumo, kaip atsiliepia buvę auklėtojai, kas paveldėta iš šeimos, kokie džiaugsmo šaltiniai daugiausia traukia, gal pernelyg linksta draugauti su buteliu, ar tai, kas maža, ir palieka mažmožiais, o tai, kas didžia, didžiu ir laiko? Kas panašių dalykų nepasižiūri, tas vėliau tegul nesiskundžia savo padėtimi, į kurią įkrito kaip musė į išrūgas.

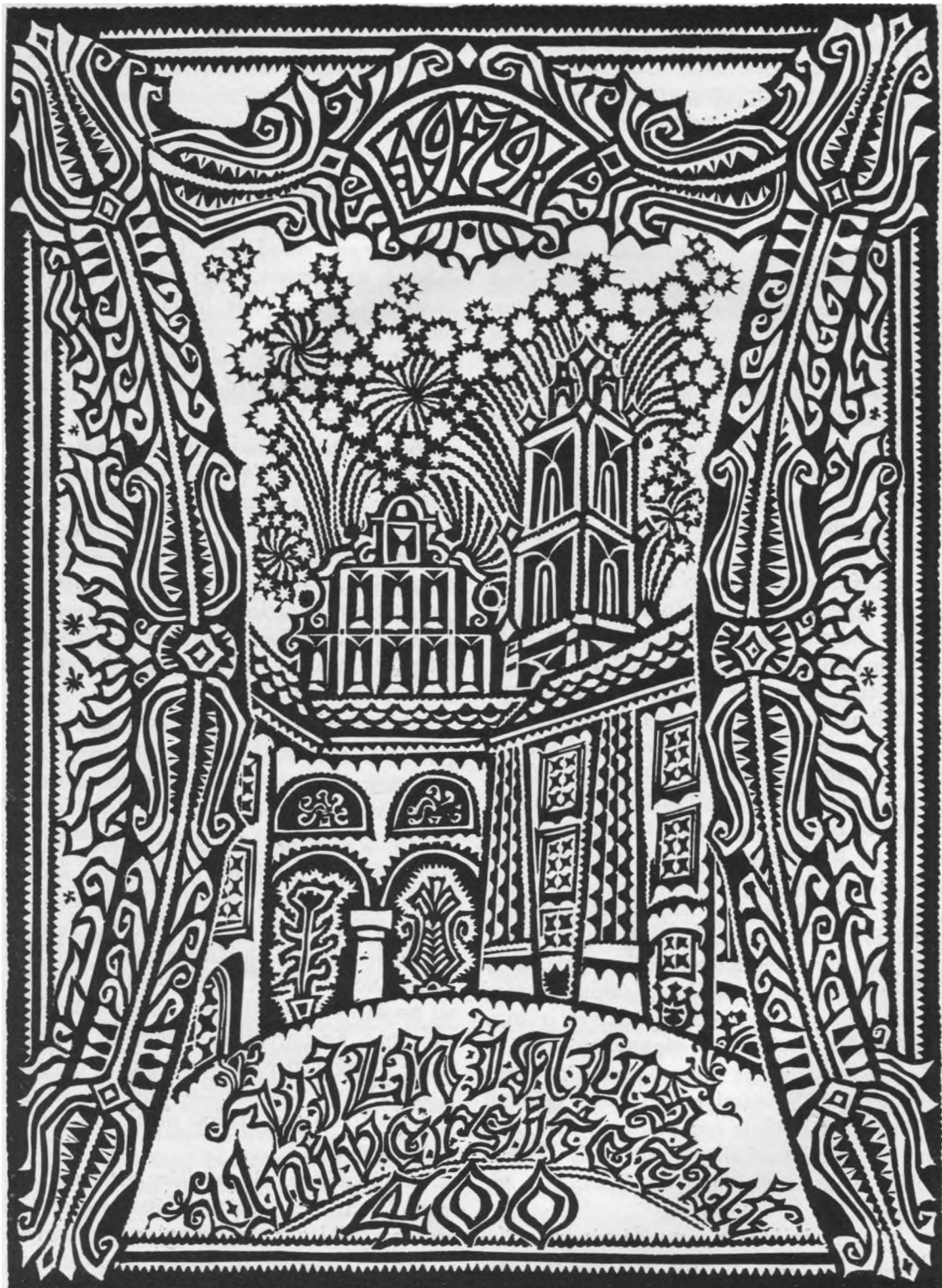
Dar viena galima pridėti. Gal prieš tuokiantis nematė, kaip daugelyje kitų šeimų nesugyvenama? Kodėl, tai matydami, galvojo, kad jiems tai jau taip neatsitiks? Kodėl, užuot rūpestingai žiūrėję, ko vertas partnerio būdas, verčiau pasąmonėje laikė save gausybės ragais, saliamonais, galijotais, magikais? Dėjosi gausybės ragais — kad iš jų be niekur nieko nesiliaus piltis sužieduotuvių meto meilė su jos džiaugsmiais; saliamonais — kad jiems išspręsti galinčias kilti tarpusavio painiavas bus vienas niekis; gali-jotais — kad prieš juos išeisiantis žmogaus prigimties ydingumas, dar velnio kinkomas į savo karo vežimą, bus vien nykštukas nugalėti; magikais — kad, jei ir kiltų trintis, tai užteks, kaip kokia burtų lazdele, pamojuti nuoširdžiu pasiaiškinimu, ir nesklandumai pasikeis į sutarimą...

Šeimos nesugyvenimas tinkamai vadinamas vėžiu, nes ją ėda, taigi yra liga, dargi tokia, kuri nesileidžia lengvai pagydoma. Todėl jam, kaip ir kiekvienai ligai, galioja anglų priežodis: uncija pasisaugojimo nesursirgti vertesnė už svarus gydymo susirgus. Geriau prieš tuokiantis pasižiūrėti, ar bus galima sugyventi, negu susituokus graužtis pirštus, kad nesugyvenama.

Saulius Ikamas

Vilniaus Universitetas (litografija)

Aldona Skirutytė

Vilniaus Universitetui 400 metų (spalvota grafika)

II VATIKANO SUSIRINKIMAS MŪSŲ KASDIENIAME GYVENIME (III)

VYSK. VINCENTAS BRIZGYS

9. BAŽNYČIOS ŠVENTUMAS

56. *Kokia prasme Bažnyčia vadinama šventa?* Bažnyčia yra Triasmenio Dievo kūrinys. Kristus ją įsteigė, vykdydamas Tėvo valią, bendradarbiaujant Šv. Dvasiai. Kristus atidavė už ją pats save, sujungė ją su savimi ir pripildė Šv. Dvasios dovanomis. Visi Bažnyčios nariai yra šaukiami tapti šventais: "Tai yra Dievo valia, kad jūs būtumėte šventi" (1 Tim 4,3; Ef 1,4). Bažnyčios šventumas be paliovos reiškiasi ir turi reikštis malonės vaisiais, kuriuos Šv. Dvasia neša tikinčiuosiuose. (Bažn., nr. 39; I, psl. 68-69).

57. *Kokia prasme turi būti šventas krikščionių gyvenimas?* Krikštu žmonės tampa Dievo vaikai, dieviškosios prigimties dalininkai, todėl iš tikrųjų šventi. Jie privalo šį gautąjį šventumą išlaikyti ir tobulinti. O kadangi visi daug kuo nusikalstame, tai nuolat esame reikalingi Dievo gailestingumo ir turime nuolatos melstis: "Atleisk mums mūsų kaltes" (Mt 6,12) ir panaudoti Kristaus Bažnyčioje esančias priemones susitaikyti su Dievu ir taisyti savo klaidas. (Bažn., nr. 40; I, psl. 70).

58. *Kokia prasme visi krikščionys yra pašaukti būti tobulais?* Kiekvienam aišku, kad visi tikintieji Kristų, kokia bebūtų jų užimama vieta ar padėtis, šaukiami siekti krikščioniškojo gyvenimo pilnatvės ir meilės tobulumo. Tam tobulumui pasiekti tikintieji tepanaudoja jiems Kristaus malonės skirtą galią. Sekdami jo pėdomis, tapdami į jį panašūs ir visur nusilenkdami Tėvo valiai, didžiadvasiškai tepasišvenčia Dievo garbei ir artimo tarnybai. (Bažn., nr. 40; I, psl. 70).

59. *Ar krikščionių nuodėmės yra priešingos Bažnyčios šventumui?* Kiekvienas krikščionis privalo tvarkyti ir savo asmeninį elgesį, ir atlikti kiekvienam priklausančias

savas žemiškas pareigas, vadovaudamasis Evangelijos šviesa. Visoks nesąžiningumas, nusikaltimai, nuodėmės yra nesuderinami dalykai su asmens, taigi ir su Bažnyčios, šventumu. Visais tais būdais, nesiderinančiais su Evangelijos dvasia, krikščionys labai kenkia visai Bažnyčiai vykdyti žmonijos evangelizavimą. (Bažn. dab. pasaul., nr. 43; I, psl. 213-216).

60. *Ar visi krikščionys yra reikalingi atsižadėjimo ir atgailos?* Visi žmonės yra nusidėję ir stokoja Dievo garbės (Rom 3,23), tad visi reikalingi atgailos. Kas nori sekti Kristų, turi atsižadėti savęs, t.y. visa to, kas nesiderina su Kristaus dvasia, kas nesiderina su Dievo ir artimo meile, su paties žmogaus krikščionišku tobulumu ir išganymu. (Plg. P. Pauliaus VI konstituciją atgailos klausimais, 1966.II.17).

61. *Kaip nusidėjus krikščioniui susitaikyti su Dievu?* Po krikšto nusidėjęs žmogus gali susitaikyti su Dievu Atgailos arba Susitaikymo sakramentu (t.p.).

62. *Kokia yra tikriausia meilė, vedanti į šventumą?* Tikroji meilė, vedanti į šventumą, yra ta, kai žmogus myli Dievą labiau už viską, o savo artimą — dėl Dievo. Teisingą Dievo ir savęs meilę žmogus turi tada, kai paiso Dievo žodžio, siekia vienybės su Dievu nuolatinio pamaldumu, dažnu sakramentų, ypač Eucharistijos, priėmimu. Artimo meilę žmogus parodo tada, kai, mylėdamas jį dėl Dievo, daro artimo labui tai, ką gali ir kas naudingiau artimo sielai. (Bažn., nr. 42; I, psl. 73).

63. *Kokie yra Evangelijos patarimai?* Sekant Evangelija, apaštalai, Bažnyčios Tėvai ir mokytojai visada brangino, o Bažnyčia dabar saugoja ir žmonėms rekomenduoja skaitystės, neturto ir klusnumo patarimus. (Bažn., nr. 43; I, psl. 76).

10. VIENUOLIŲ LUOMAS

64. *Kas yra vienuoliai, -ės?* Nuo pat krikščionybės pradžios buvo vyry ir moterų, siekiančių savo laisvu apsisprendimu artimiau sekti Kristaus pavyzdžiu, vykdyti Evangelijos patarimus. Daugelis jų gyveno pavieniui — atsiskyrėliai. Kiti jungėsi į bendruomenes, kurias Bažnyčia patvirtino ir paėmė į savo globą. Tokiu būdu išaugo daug įvairių vienuolinių bendruomenių. (Vienuol. gyven., nr. 1; II, psl. 116). Jose jų nariai randa dvasinio gyvenimo pastovumą, išbandytą kelią siekti tobulybės. Jos didina lobį, tarnaujantį jų narių pažangai ir viso Kristaus kūno gerovei. (Bažn., nr. 43; I, psl. 76).

65. *Kokia yra vienuolių skaiстыbės įžado reikšmė?* Skaiстыbė "dėl dangaus karalystės" (Mt 19,12) yra didelė malonė. Asmuo, įsipareigodamas skaiстыbės įžadu atsisakyti moterystės, išlaisvina savo širdį (1 Kor 7, 32), kad labiau užsidegtų meile Dievui ir visiems žmonėms. Skaiстыbė yra geriausias būdas vienuoliams pasišvęsti Dievo tarnybai ir apaštalavimo darbams. (Vienuol., nr. 12; II, psl. 123).

66. *Kaip Bažnyčia vertina skaiстыbės įžadą?* Tarp Evangelijos patarimų ypatingą vietą užima kai kuriems duodama dieviškosios malonės dovana (Mt 19,11; 1 Kor 7,7), leidžianti mergyste ir celibatu nepadalyta širdimi pasišvęsti vienam Dievui (1 Kor 7, 32). Šį tobulą susilaikymą dėl dangaus karalystės Bažnyčia visada gerbė kaip meilės ženklą ir kaip ypatingą dvasinio vaisingumo šaltinį pasaulyje. (Bažn., nr. 42; I, psl. 74).

67. *Kokia yra vienuolinio neturto įžado reikšmė?* Laisvai pasirinktas neturtas dėl Kristaus ypač šiandien yra labai vertinamas kaip juo sekimo ženklas. Šis neturtas susieja žmogų su Kristumi, kuris, būdamas turtin gas, dėl mūsų tapo beturčiu, kad jo neturtu mes pralobtume (2 Kor 8,9; Mt 8,20). Vienuoliniam neturtui nepakanka naudotis gėrybėmis tik pagal vyresniųjų valią; reikia, kad vienuoliai iš tikrųjų būtų beturčiai, turintys lobį danguje. (Vienuol., nr. 13; II, psl. 124-125).

68. *Kokia yra vienuolių klusnumo įžado reikšmė?* Klusnumo įžadu visiškai pavesdami Dievui savo valią, vienuoliai atiduoda jam save pačius, tarsi auką, ir tokiu būdu saugiau bei pastoviau susijungia su jo išganingąja valia. Vienuoliai seka Kristaus pavyzdžiu, kuris atėjo vykdyti Tėvo valios (Jn 4,35; 5,20; Žyd 10,7; Ps 3 9,9) ir priimdamas tarno pavidalą (Fil 2,7), "jis išmoko klusnumo iš to, ką kentėjo" (Žyd 5,8). Šventosios Dvasios įkvepiami vienuoliai pasiveda vyresniesiems, kuriuos, nors patys išsirenka, bet tiki esant Dievo atstovais ir yra jų vedami tarnauti visiems broliams Kristuje. Taip jie tobuliau įsijungia į tarnavimą Bažnyčiai ir stengiasi pasiekti Kristaus pilnatvės lygį (Ef4,13).

Taigi vienuolinis klusnumas ne tik nemažina žmogaus asmens vertybės, bet ją dar subrandina, didindamas Dievo vaikų laisvę. (Vienuol., nr. 14; II, psl. 125-126).

69. *Vienuolių gyvenimas bendruomenėse.* Vienuolių vyrų ir moterų broliška vienybė rodo, kad yra atėjęs Kristus, kurio vardu vienuolių bendruomenės gyvena susiklausymo ir meilės gyvenimą. Iš tos vienybės plaukia didelė apaštališka jėga. (Vienuol., nr. 15; II, psl. 127).

70. *Koks yra santykis tarp kunigų, vienuolių ir pasauliečių?* Žiūrint dieviškosios ir hierarchinės Bažnyčios santvarkos, vienuolių luomas nėra tarpinis luomas tarp kunigų ir pasauliečių. Dievas pašaukia kai kuriuos ir iš kunigų, ir iš pasauliečių į vienuolių luomą naudotis tąja specialia dovana Bažnyčios gyvenime ir kiekvienam savu būdu padėti jos išganingajai misijai. (Vienuol., nr. 43; II, psl. 76-77).

71. *Vienuolių luomo prigimtis ir svarba.* Evangelinių patarimų vykdymas yra tarsi rodyklė, galinti ir turinti paskatinti visus Bažnyčios narius uoliai atlikti savo krikščioniškojo pašaukimo pareigas. Juk Dievo tauta neturi čia pasiliekančios buveinės, bet laukia busimosios. Todėl vienuolinis luomas, labiau atpalaiduodamas savo narius nuo žemiškų rūpesčių, taip pat ryškiau visiems tikintiesiems atskleidžia jau šiame pasaulyje esančius dangiškuosius turtus, liudija

Kristaus atpirkimo atneštą naują ir amžiną gyvenimą, skelbia busimąjį prisikėlimą ir dangaus karalystės garbę. Be to, vienuolių luomas artimiau atkuria ir nuolatos atvaizduoja Bažnyčioje tą gyvenimo būdą, kurį pasirinko Dievo Sūnus, atėjęs į pasaulį vykdyti Tėvo valios, ir kurį pasiūlė ji sekantiems mokiniams. Pagaliau jis ypatingu aiškumu rodo, kad Dievo karalystė yra aukščiau už visus žemiškuosius dalykus ir kad jos reikalavimai yra aukščiau. Jis taip pat visiems žmonėms įrodo nepaprastą valdančiojo Kristaus galios didybę ir nuostabiai veikiančią Bažnyčioje begalinę Šventosios Dvasios jėgą. Taigi šis luomas, kuris kyla iš pasižadėjimo sekti Evangelijos patarimais, nors ir nėra Bažnyčios hierarchinės santvarkos dalis, nepaneigiamai priklauso prie jos gyvenimo ir šventumo. (Bažn., nr. 44; I, psl. 78).

72. *Ar vienuoliniai įžadai nekliudo žmogaus asmenybės pilnumo?* Vienuoliai ir vienuolės stengiasi kuo tobuliau pasekti gera dariusį Kristų. Visiems turi būti aišku, kad nors įsipareigojimu sekti Evangelijos patarimais atsisakoma vertingų gėrybių, tačiau tikrajam žmogaus tobulumui tai nekliudo, bet pačia savo prigimtimi daug padeda. Juk laisvai kiekvieno pagal asmeninį pašaukimą priimti patarimai nemažai prisideda prie širdies nuskaidrinimo ir dvasios laisvės, palaiko meilės dorybę, įgalina krikščionį labiau priartėti prie tobulo skaistumo ir neturto, kuriuos savo gyvenime pasirinko Viešpats Kristus ir mergele likusi jo Motina. Tai parodo ir daugybės vienuolynų steigėjų švento gyvenimo pavyzdžiai.

Niekas tenemano, kad Dievo tarnybai pasišventę vienuoliai pasidaro svetimi žmonėms ir nenaudingi žemiškajai bendruomenei. II Vatikano susirinkimas drąsina ir giria vyrus bei moteris, kurie vienuolynuose, mokyklose, ligoninėse, misijose savo pasišventimu puošia visą Bažnyčią ir įvairiais būdais didžiadvasiškai tarnauja visiems žmonėms. (Bažn., nr. 46; I, psl. 80).

73. *Vienuolių luomo įvairumai.* Ir senovėje, ir mūsų laikais yra atsiskyrėlių, kon-

templiatyviųjų, viešųjų ir aktyviųjų vienuolių bei vienuolių. Atsiskyrėliai vienuoliai gyvena kur nors nuošaliau nuo pasauliečių gyvenamųjų centrų, pasišventę maldai ir atgailai. Į juos panašūs yra vyrų ir moterų kliauzūriniai vienuolynai, randami ir didmiesčiuose. Laisvesnės drausmės vienuolijos vadinamos atviromis. Jos vienokiu ar kitokiu būdu aktyviai apaštalauja visuomenėje: mokyklose, misijose ir kitur. (Vienuol., nr. 7-10; II, psl. 120-122).

74. *Kokia nauda visuomenei iš vienuolynų?* Niekas tenemano, kad Dievo tarnybai atsidėję vienuoliai ir vienuolės pasidaro svetimi žmonėms ir nenaudingi visuomenei. Nors jie kartais tiesiogiai negelbsti savo amžininkams žemiškuose reikaluose, bet padeda dvasiškai, kad žemiškosios bendruomenės gyvenimas ir veikla būtų pagrįsta Dievu ir į jį vestų, kad žmonių darbai kartais neliktų beverčiai. (Bažn., nr. 46; I, psl. 80).

75. *Ką vadiname Bažnyčioje pasauliečių institutais?* Pasauliečių institutai nėra vienuolijos. Tai kunigų ar pasauliečių bendruomenės, kurių nariai, gyvendami pasaulyje, vykdo evangelinius patarimus Bažnyčios patvirtintu būdu. (Vienuol., nr. 11; I, psl. 123).

11. BAŽNYČIOS KATALIKIŠKUMAS

76. *Ką suprantame, vadindami Bažnyčią katalikiška?* Bažnyčia vadinama katalikiška ta prasme, kad visi žmonės yra pašaukti į naują Dievo tautą būti vienos Kristaus Bažnyčios nariais. Bažnyčioje žmonės jungiami būti nariais ne žemiškos, o dangiškos bendruomenės, taigi Bažnyčios katalikiškumas nieko neatima iš laikinojo bet kurios tautos gėrio. Bažnyčia siekia surinkti visą žmonių, su visomis jos gėrybėmis aplink Kristų ir sujungti Kristaus Dvasios vienybe. (Bažn., nr. 13; I, psl. 32).

77. *Kodėl Bažnyčia yra misijinė?* Bažnyčia yra Kristaus įsteigta būti tautoms "visuotiniu išganymo sakramentu". Į savo esmę įrašyto katalikiškumo vedama, ji klauso Steigėjo įsakymo ir stengiasi skelbti Evangeliją visiems žmonėms. (Mis. Bažn. veikla, nr. 1; II, psl. 212).

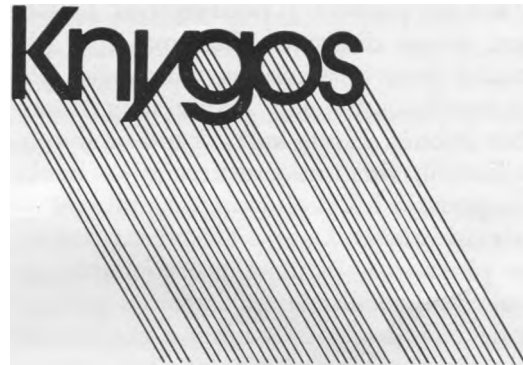
78. *Kas yra misijos?* Misijomis vadiname Bažnyčios pastangas skelbti Evangeliją ir atvesti į Bažnyčią tautas bei kitokias žmonių bendruomenes, kurios dar netiki Kristaus. (Mis. Bažn. veikla, nr. 6; II, psl. 220).

79. *Koks yra ypatingas misijų tikslas?* Kristus atėjo, mirė ir paliko Evangeliją, kad būtų išganyti visi žmonės. Tam tikslui jis paliko savo Bažnyčią. Pirmasis ir svarbiausias Bažnyčios misijų tikslas yra perduoti visiems žmonėms Kristaus įvykdytą išganyimą ir paliktą Evangeliją. (Bažn. mis. veikla, nr. 6; II, psl. 220).

80. *Kokia yra misijų svarba žmonijos išganyimo istorijoje?* Misijų veikla yra skleidžiamas ir vykdomas Dievo planas žmonijos gyvenime. Skelbiame Dievo žodžiu, teikiame sakramentais, kurių centras ir viršūnė yra šventoji Eucharistija, per misijas atnešame žmonėms Kristus — išganyimo šaltinis. Visus tautosose randamus elementus, rodančius savotišką paslėptą Dievo buvimą, Bažnyčia per misijinę veiklą apvalo nuo blogio priemaišų ir grąžina jų autoriui Kristui, kuris griaua velnio valdžią ir naikina daugiopą nuodėmės blogį. Tuo būdu visoks gėris, slypintis žmonių širdyse, ne tik nepražūva, bet yra nuskaidrinamas, pakeliamas ir atbaigiamas Dievo garbei bei žmogaus laimei. (Bažn. mis. veikla, nr. 9; II, psl. 225-226).

81. *Misijų santykis su kitokia Bažnyčios veikla.* Bažnyčios uždavinys yra visur ir visuomet tas pat, nors dėl aplinkybių įvairumo vykdomas ne visur ir ne visuomet tuo pačiu būdu. Skirtumai, kuriuos matome Bažnyčios veikloje, kyla ne iš paties uždavinio, o iš skirtingų aplinkybių, kuriose uždavinys atliekamas. (Bažn. mis. veikla, nr. 6; II, psl. 219).

82. *Kas yra misijonierius?* Nors kiekvienas Kristaus mokinys yra įpareigotas pagal išgales skleisti Evangeliją, tačiau Kristus iš savo mokinių visuomet pašaukia kai kuriuos būti visą laiką su juo ir siunčia juos skelbti tautoms Evangeliją (Mk 3,13). Jis į misijas pašaukia atskirus žmones ir pažadina draugijas, kurios imasi Evangelijos skelbimo darbo, kaip sau būdingo uždavinio. Kuni-

Amerikos lietuvių ekonominė veikla

Adolfas Baliūnas

Vincenzo Liulevičiaus šiais metais išleistas veikalas "Amerikos lietuvių ekonominė veikla" gerokai praturtino mūsų negausią literatūrą ekonominiiais klausimais. Ši 223 puslapių knyga yra brangi tuo, kad joje kruopščiai surinkti istoriniai duomenys apie pirmųjų lietuvių pastangas užsidirbti pragyvenimą Amerikoje. Knyga turi devynis skyrius, kur smulkiai aprašomas ateivių įsikūrimas žemės ūkyje, perkant nejudomąjį tur-

gai, vienuoliai, vienuolės, pasauliečiai, teisėtos vyresnybės pasiūsti skelbti Evangelijos savo šalyje ar svetur, yra vadinami misijonieriais. (Bažn. mis. veikla, nr. 23; II, psl. 246).

83. *Kiekvieno krikščionio pareiga misijų atžvilgiu.* Bažnyčia yra misijų Bažnyčia. Evangelijos skelbimas yra pagrindinė Dievo tautos pareiga, todėl II Vatikano susirinkimas kviečia visus dvasiškai atsinaujinti, kad visi savo būdu jungtųsi į misijų darbą. Visų pareiga padėti Kristaus kūnui plėstis ir augti, kad jis kuo greičiau pasiektų savo pilnatvę (Ef 4,13). Visi Bažnyčios nariai tesa jaučia atsakingi už pasaulį, teugdo savyje tikrai katalikišką dvasią ir tepanaudoja savo jėgas Evangelijos skelbimui. Tačiau visi nežino, kad pirmoji ir svarbiausioji pareiga, skleidžiant tikėjimą, yra tikrai krikščioniškas gyvenimas. (Bažn. mis. veikloje, nr. 35; II, psl. 257).

tą, laikant įnamius ("burdingerius"), steigiant amatų dirbtuves. Rašoma apie pirmuosius lietuvių žingsnius pramonėje, plačiai nušviestos lietuvių ateivių steigtos prekybos įmonės. Pirmą kartą spaudoje duodama lietuvių finansinių institucijų — bankų ir taupomųjų bei skolinamųjų bendrovių — kūrimosi istorija. Daug vietos skirta žinioms apie pirmuosius lietuvius profesionalus, gydytojus, advokatus ir t.t. Pagaliau paskutinis devintasis skyrius sumini Amerikos lietuvių ekonomines organizacijas.

Įdomu, kad pirmieji bandymai įsikurti žemės ūkyje daugiausia pasisekimo turėjo Michigan ir Wisconsin valstybėse, kuriose ir dabar sutinkame nemažą lietuvių valdomų ūkių. Daugelis lietuvių ateivių žemės ūkių buvo maži ir negalėdavo konkuruoti su stambiais Amerikos ūkiais, dirbamais mašinomis. Todėl daugumas jų buvo priversti likviduoti, o jų savininkai išsikėlė į miestus, kur galėjo daugiau uždirbti.

Nepaprastai rūpestingai autorius surinko žinias apie pirmuosius namų savininkus, nurodydamas įsigyjamų nuosavybių kainas ir net stengėsi įvertinti valdomų turtų dydį, kuris esąs 1.579.141.602 dol. (208 psl.). Žinoma, toks visų lietuvių valdomo turto Amerikoje įvertinimas vieno dolerio tikslumu yra abejotinas. Tačiau tie skaičiai padeda pažinti, kuriose srityse lietuviai ateiviai sėkmingiausiai kūrė savo ekonominę gerovę.

Amatų srityje lietuviai daugiausia buvo siuvėjai. Jie ne tik dirbo rūbų siuvyklose, bet ir patys steigė siuvyklas, kur samdė 50-100 darbininkų. Vieną tokių rūbų siuvimo įmonių Amerikos lietuviai buvo įsteigę ir Lietuvoje, vardu "Rūbas".

Lietuviai sėkmingai vertėsi maisto ir mėsos prekyboje. Lietuviai mėsininkai įsigijo patyrimo, dirbdami skerdyklose, ir buvo žinomi šios srities specialistai. Nemažą lietuvių buvo įsteigę ir stambių baldų pardavimo įmonių, automobilių prekybos įstaigų, iš kurių plačiai žinoma Balzekas Motor Sales, Inc., užėmusi svarbią vietą Chrysler automobilių prekyboje visoje Amerikoje. Taip pat lietuviai yra žinomi ir smuklių "saliūnų" laikymo srityje. Beveik kiekviena-

me Amerikos mieste, kur tik lietuvių gyventa, rasime šios rūšies užėigų; vienu metu tik Čikagoje jų buvo daugiau kaip 2000.

Pramonės srityje, kur yra reikalingi stambūs kapitalai, lietuvių randame mažiau. Pirmosios pramonės įstaigos buvo spaustuviės, reikalingos spausdinti lietuviškus laikraščius ir knygas. Daug lietuvių pasižymėjo statybos pramonėje. Iš pramonės įmonių yra žinomos Antano Rudžio Rockwell Engineering Co. — stambi metalo apdirbimo įmonė; Andriulio Michigan Farm Cheese Dairy, Inc.; Vinco Kutkaus Harders Engineering Co.

Labai vertingas šios knygos skyrius yra apie finansus, kur aprašoma lietuvių bankų ir taupymo - skolinimo bendrovių įsteigimo istorija. Labai įdomu, kaip kai kurios lietuviškos taupymo bendrovės, pradėtos su keliasdešimt dolerių kapitalo, išaugo į milijonus dolerių turinčias institucijas. Dabartiniu metu lietuvių valdomų taupymo ir skolinimo bendrovių turtas Amerikoje siekia daugiau kaip 600 milijonų dolerių. Lietuviškos taupymo ir skolinimo bendrovės labai daug prisidėjo prie Amerikos lietuvių ekonominės gerovės, ypač padėdamos lietuviams įsigyti nekilnojamąjį turtą. Jei išandien 70% lietuvių šeimų gyvena nuosavuose namuose, tai yra šių bendrovių nuopelnas.

Labai daug žinių V. Liulevičius parinko apie pirmuosius lietuvius profesionalus gydytojus, advokatus ir t.t. Pirmieji ateiviai, atvykę į šį kraštą, neturėjo akademinį diplomą. Juos teko įsigyti sunkiu keliu studijuojant Amerikoje. Čia daug padėjo Valparaiso universitetas, kuris leido neturintiems studentams už mokslą ir pragyvenimą užsidirbti pačiame universitete, atliekant įvairius darbus.

Knyga yra gausiai iliustruota lietuviškų įmonių, organizacijų ir jų vadovų nuotraukomis. Ją verta įsigyti kiekvienam, kas domisi lietuvių ekonominio gyvenimo istorija Amerikoje.

Vincentas Liulevičius. AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINĖ VEIKLA. 1870-1977. Išleido Pedagoginis Lituanistikos Institutas Čikagoje 1980 m. Kaina 8 dol.

Simpatija dienos kelyje

Vytautas Kasnis

Žodynas: Simpatija — traukimo jautimas, palankumas; šnekamoje kalboje: mylimas žmogus.

Enciklopedija: Simpatija (graik. *sympatheia* — drauge kentėjimas) — palankus nusiteikimas vieno žmogaus kitam; pats tas žmogus, kuriam jaučiama trauka.

Žymieji žmonės: Sir Richard Steele, anglų eseistas sako: "Kiekvienas žmogus turi simpatijos jausmą, kuris atitinka kitą. Ir mes esame tikri, kai matome tokius žmones, susirišusius šiltais vidiniais jausmais, kad ir jų galvojimas atitinka vienas kitą, kad jie turi tam tikrą panašumą savo vidiniu nusi-teikimu".

Edward George Bulwer, anglų novelistas: "Mes sakome ir tvirtiname, kad kiekvienas žmogus turi simpatijos jausmą, lygiai kaip Faraday tvirtina, kad kiekvienas metalas turi magnetinę trauką. Bet tam tikra temperatūra yra reikalinga, ryškinant ir ieškant paslėpto turto tiek žmogaus jausmuose, tiek metale".

Kristus dvylikos apaštalų tarpe turėjo vieną mokinį, kurį ypatingai mylėjo, — šv. Joną.

Moteris turi draugų — natūralu! Moteris turi draugų — visų akys nukrypsta į juos. Vyrai turi draugų — kas čia bloga! Vyrai turi draugų — marios įtarimų.

Atsakymai į anketą. Skaičius — dešimt. Devynios pasisakė turinčios simpatiją. Aš-

tuonios pasisako už platonišką meilę. Viena su klaustuku. Dešimt vyrų — visi pasisakė turį simpatijų. Visi pasisako už platonišką meilę, bet kiekvienas, atsakydamas į tą klausimą, dar ir po sakinių pridėjo.

Keturiolika žmonių švenčiame draugo gimtadienį. Besivaišindami įnikome į kalbas ir ginčus apie simpatijas. Ilgai netruko, kai mes Stefutę išrinkome simpatijų karaliene. O kai pasigirdo "Paskutinio sekmadienio" tango muzikos garsai, mudu su Stefute išėjome šokti. Tęsim toliau pasikalbėjimą apie simpatijas.

— Stefute, ar atsimeni, kai sakei, kad esi gyvoji enciklopedija apie simpatijas? — pradėjau su ja kalbėti. — Sakyk, ar tu turi simpatiją?

— Kvailas tavo klausimas, nes ką tik sakei, kad aš esu tos srities profesorė, — ji juokėsi, — žinoma, kad turiu.

— Kiek? Kelis?

— Vieną tikrą, kitus laipsniuojų.

— Gali pasakyti skaičių?

— Ne. Jie keičiasi. Vienus išbraukiu iš sąrašo, kitus įrašau.

— Ar ne per daug apsižiota?

— Matai, kitų negaliu atstumti, nes jie man rodo savo simpatijos jausmus.

— Tavo širdis, lyg prieglaudoms namai.

— Jei nori, gali taip sakyti. Atstumiu tik tuos, kuriuos greitai pažinusi, matau, kad simpatijos vardas, platoniška meilė, draugystė yra tik vilionė į miško gilumą.

— Tu labai graži, simpatinga, maloni, su tavim įdomu kalbėtis. Ar kas nors viliojo tave, pagal tą liaudies dainelę?...

— Su "donžuanais" nedraugauju, jų ven-giu, o jei reikia, tai ir bėgu nuo jų. Kartą vienas, kiek įgėręs, kažką vapaliojo, nuo kurio pasitraukiau, pasakydama ir piktesnį žodį. Po kurio laiko jis nuoširdžiai atsiprašė. Kitą kartą rimtai piršosi išsiskyręs vyras. Žinoma, atstūmiau. Dabar mes su juo labai geri draugai.

— Ar jis tavo simpatija numeris pirmas?

— Ne, jis tik sąrašas.

— Ką gali pasakyti apie simpatiją numerį pirmą?

- Su juo susipažinau neseniai. Susidraugavome iš pirmo pasimatymo.
- Susitinkate dažnai?
- Kaip tai? Galvoji apie pasimatymus? Tokių dalykų neišdarinėjame. Susitinkame pripuolamai, draugystėse.
- Ar pasiilgstate vienas kito?
- Žinoma! Draugai vienas kito pasiilgsta, o čia draugystė plius simpatija.
- Tai ką tada darote?
- Pasikalbam telefonu.
- Apie ką kalbate? Ar tie pasikalbėjimai būna ilgi?
- Nuo dešimties minučių iki valandos.
- Ir taip kasdien?
- Oi ne. Gal kartą per savaitę, gal du kartus.
- Klausiu ir neatsakei, apie ką kalbate.
- Apie viską, kas tik ateina į galvą.
- Ar kalbate apie savo vyrus ir žmonas?
- Taip.
- Ar sakote, kaip labai mylite savo antrąją pusę?
- Būna visaip. Jei mylimės—pasidžiaugiam; jei atsiduriame paklydimuose — prašome ar, geriau sakant, laukiame patarimo, o kartais ir pagalbos. Žinai, kad tarp draugų nėra paslapčių, o čia ne tik draugas, bet ir simpatija.
- Kaip tai, sakai, pagalbos? Nesuprantu. Turi pavyzdžių?
- Ir dar kiek! Štai prieš kiek laiko prie mano simpatijos žmonos pradėjo suktis vienas nevidonas. Draugas, apie jį kalbėdamas, skundėsi, verkšleno. Ir aš visą tą dalyką taip sutvarkiau, kad tas nevidonas, kol gyvas, šeimų neardys.
- Ar nekilo kartais džiaugsmas, kad gal ir gerai, kai simpatijos šeimoje kyla audra, nes jis tada labiau prie tavęs prisiriš?
- Cha, cha, cha... nuklydai, berneli, į lankas. Užmiršai, o gal nežinai, kad simpatijos šeimų neardo, bet padeda dar labiau jas sucementuoti.
- Kaip tai?
- Na, pavyzdžiui, vieną kartą, sėdėdama šalia simpatijos, aš kalbėdama kelis kartus uždėjau ranką ant jo rankos. Tą pat padarė kitą kartą ir jis.
- Na ir kas?
- Žinai, malonu prisiminti jaunystę. Atsimeni, kaip įsimylėję vaikščiodavome susikabinę rankomis?
- Gerai, o kas toliau?
- Visa tai pastebėjo jo žmona ir tą pat padarė savo vyrui. Dabar juodu dažnai vaikščioja, vienas kito ranką laikydami. Mat buvo užmiršę, koks malonumas jausti arti savęs kitą.
- Muzika nutilo, ir mudu su Stefute grįžome prie draugų stalo.
- Manėme, kad nebesugrįšite prie mūsų būrio, — paerzino Veronika. — Bene keturis šokius paeiliui šokote?
- Veronika pavydi, kad Stefutė su jos simpatija taip ilgai šoko, tai ir šokius skaičiavo, — juokėsi Juozas.
- Ir pasiburkavote vienas kitam į ausį, — kirto Veronikos vyras, žiūrėdamas į Stefutę.
- Ponai ir ponias, kas čia darosi? Matau, kad pavyduliavimo dvasia įsiliepsnojo, — pakėlęs taurę, burbtelėjo Kazys.
- Dėl savųjų pusių tai nepavyduliaujame, nes pasitikime ištikimybe, bet dėl simpatijų tai karą keliamo, — sako Katriutė.
- Matai, mudu su Viktoru šokdami kaip tik ir kalbėjome apie simpatijas, — nutraukė Katriutės kalbą Stefutė, — dėl kurių jūs dabar kovoti pradėjote.
- Apie mus kalbėjote! — šovė Juozas.
- Ne, ne, — įsiterpiau ir aš, — kalbėjome aplamai apie simpatijas.
- Tai papasakokite visiems, — pasigirdo balsai.
- Galiu? — paklausiau Stefutę.
- Žinoma, gali. Ko neatsiminsi, aš pridėsiu, papildysiu.
- O, mano atmintis kompiuterinė, — sakau.
- O jausmai elektroniniai, — rėžė Veronika.
- Netikite? Dabar galėsite įsitikinti, — pasakiau ir iš švarko viršutinės kišenėlės išsitraukiau mažą rekardavimo aparatėlį. Pasigirdo mano ir Stefutės balsas.
- Viktorai, pašėlai! Matau, kad tavo ir širdis elektroninė. Gerai dar, kad nepasa-

kiau savo simpatijų vardų, — šūktelėjo Stefute, — dabar raudonuočiau iš gėdos. Ponia, patariu jums visoms, kai kitą kartą šoksite su Viktoru, patikrinkite jo kišenes, ar jis neturi ten paslėpto aparato.

— Gerai, gerai, Viktorai, — juokėsi Juozas, — gal išgirsime, kaip Stefutės širdis plakė, prisiglaudusi prie aparato.

— Prieš išklausant užrekorduoto mudiviejų pasikalbėjimo, norėčiau paklausti, ar yra pritariančių Stefutės pasakymui, kad esanti gėda viešai prisipažinti turint simpatiją?

Tyla.

— Kitas mano klausimas: ar yra mūsų tarpe toks ar tokia, kurie neturi simpatijos?

Vėl tyla, o paskui garsus juokas. Išklausius užrekorduoto mūsų pasikalbėjimo, sužė visi, kaip bičių avilys. Stefutei visus nuraminus, visi buvo paprašyti kalbėti iš eilės.

Juozas. Stefutės pasisakyme per daug retorikos. Ji simpatijas pakėlė keliomis pakopomis aukštyr ir visą reikalą labai sudramatino. Kai kur man atrodė, kad tarp simpatijos platoniškos meilės ir tikrosios meilės nebebuvo galima išvesti demarkacijos linijos.

Vytas. Aš skaičiau keletą knygų apie simpatijas. Vienoje buvo analizuojamas filosofiškas Šilerio veikalas apie simpatijas. Simpatija — tai didelis dvasinis turtas, kuris papildo ir apvainikuoja visą žmogaus gyvenimą. Vienur — priešingų polių susidūrimas, kitur — tų pačių jausmų, minčių, galvojimų praturtinimas.

Jonas. Aš matematikas, griežtųjų mokslų šalininkas. Kokį didelį įnašą į žmogaus gyvenimą įneša simpatija, papildysiu ir patvirtinsiu Stefutės pasisakymus. Pasakojime pakeisiu vardus. Paulina turėjo simpatiją, vardu Kęstutis, kuris nebuvo nagingas, bet namų apžiūros darbus, nors ir pykdamas, atlikdavo neblogai. Bet jau dažyti kambarius — tai jam buvo tikra pabaisa. Kai jis paimdavo į rankas teptuką — saugokis jo pykčio. Sienos prisigerdavo tokių blogų žodžių — kad geriau bėk iš namų. Ir kai jis kartą, žmonos Birutės paprašytas, prieš savo gimimo dieną dažė salonėlį, žmona išėjo iš

namų ir nuėjo pas savo vyro simpatiją Pauliną.

Dabar žiūrėkime, kas įvyko toliau. Švenčiant gimtadienį, Paulina atkreipė dėmesį, kaip gražiai Kęstas išdažė salonėlį, kokia graži, švelni spalva. Po to, pasitaikius progai, Paulina sako Kęstui:

— Žinai, Algis ruošiasi doktoratui, neturi laiko, o aš taip norėčiau, kad mane pamokytum dažyti. Kambariai jau seniai dažyti, tad norėčiau prieš savo vardines išdažyti svečių kambarį.

— Koks čia klausimas, Pauliute, tik sakyk, kada, — atsakė Kęstas.

Ir po kelių pasisiūlymų Kęstas dažo Paulinos salonėlį. Jis linksmas, švilpauja ir niūniuoja, pritardamas radijo muzikai. Kur buvus, kur nebuvus, Paulina vis atsiranda salonėlyje. Ji kalba, juokauja, giria jo darbą. Po to, žiūrėk, virtuvėje paruošta kava, pyragaičiai. Juk reikia turėti kavos pertrauką. Vėl kalbasi, juokauja.

Žiūrėkime, kas darosi už scenos. Paulinos pakviesta, iš vaikų miegamojo, pasislėpusi, visą vyksmą stebi Birutė. Dabar draugės susimojo patikrinti, kaip Kęstas pamėgo dažymo darbą. Birutė jau seniai kalbino Kęstą, kad reikia perdažyti langų rėmus, bet darbas turėjo būti toks nuobodus, kad būdavo baisu net apie tai pagalvoti. Dabar, Kęstui grįžus iš darbo, Birutė jį vis pasitinka, švelniai apkabina, pabučiuoja. Namie skamba graži muzika. Suradus tinkamą progą, Birutė vis primena numatomą darbą tai prie kavos puoduko, tai prie stiklo vyno, vis maloniai juokaudama.

Ir žinot ką? Po kurio laiko Kęstas pradėjo dažyti langų rėmus. Jis linksmas, švilpauja ir klausosi muzikos ar Birutės malonaus čiauškėjimo. O Paulina džiaugėsi, pamokiusi savo simpatiją ir sugražinusi į namus darną, ramybę, o pyktis ir nevalyti žodžiai tartum pro kaminą išrūko.

Audronė. Jei simpatijos puošia mūsų gyvenimą, tai pavydas jį graužia. Tai numeris pirmas, darąs daugiausia žalos šeimų gyvenime. Aš turiu surinkusi daug šeimų išgyvenimų, kurias draskė ir griovė pavydas. Bet dabar jau į rytmetį laikrodį pasuko, ir

Neturėjau būti kunigas. ..

Jonas Kidykas, S.J.

Visi ženklai rodė ir daug liežuvių sakė: "Ne tau būti kunigu!" Štai tie ženklai. Jonis— vagišius. Nors turėjome savo sodelį su keturiom obelīm, kriauše, vyšniom, avietēm, agrastais, vis dėlto man labiau patiko Gerulskio prie pat kelio nulinkusi obelis, klebono riebios ir kaip gintaras geltonos slyvos, davatkėlių Lesaičių poros kumščių didumo, medaus skonio kriaušės. Ir dabar tartum atsiliepia sėdynėje skausmas — tiek gavau dyžos už tetos Onelės pasisavintą retežėlį su medalikėliu ir dėdės Ignaco caro kariuomenėje už gerą šaudymą laimėtą storulį didelį sidabrinį laikrodį. Tas laikrodis net jau nėjo, tik gulėjo stalčiuje kaip muziejinis daiktas, Ignaco pasididžiavimas.

Ganiau karves. Vieną dieną iškėliau tą laikrodį iš tamsos, nusinešiau į ganyklas ir ėmiau tyrinėti, kodėl jis nebeina. Vaidinau devynerių metų laikrodininką. Ardyt tai aš jį išardžiau, kaip tikras specialistas, bet sudėt taip ir nepavyko. Ką daryt? Negi grąžinsi į stalčių saują sraigtelių ir visokių kitokių dalelių? Laksčiau po dirvas, vieną po

---

jeigu mėš taip įdomiai pasikalbame šeimų reikalais, skirkime vieną vakarą "išdiduoliui ir puikuoliui pavydui".

Vakarojimą baigėme. Atsisveikinome, išsinešdami mintį, koks turtingas žmogaus dvasinis gyvenimas, jeigu jis turi simpatiją. Kokia graži jo šeima, simpatijų apgaubta. Koks vienišas žmogus, jeigu jis simpatijos neturi.

kitos drabstydamas tas daleles, o kai beliko tik sidabriniai kaušeliai, visomis jėgomis nusviedžiau kažkur į krūmus. Teta Magdalena greit jo pasigedo ir paklausė, ar aš neturįs to laikrodžio. Aišku, ne. Kur jis dingo? "Gal neseniai pabėgęs pusbernis išsinešė" — verčiau bėdą kitam. Bet kai atvažiavo mano tėvas, jis buvo gudresnis už tetą. Greit prispyrė mane prie sienos. Tiek susivėliau bemeluodamas ir jį po laukus bevedžiodamas parodyti, kur padėjęs laikrodį, jog ne tik mano vargšė sėdynė, bet ir nugara turėjo skaudžiai atsakyti. Ar nebūtų turėję pakakti tokių pamokų? Kur tau!

Visų kitų vagystėlių neišpasakosiu, bet viena buvo ypač atmintina. Su tėvu nuvažiavom pas jo brolių Petrą, vargonininką. Po viešnagės jis išsiprašė palikti mane iki Žolinės. Atvažiuos, girdi, į atlaidus ir parsiveši. Sutarta. Laimingas gyvenu pas dėdę ir dažnokai spaudau pianino klavišus. Vieną dieną, saulei svilinant žemę, su dėde nukeliavom pas girių gilumoje gyvenančius jo draugus Sadauskus. Gerai pavaišinti šnekučiuojamės. Man nusibodo suaugusiųjų kalbos ir išsprukau kieman. Ten, nuotykių beieškodamas, pamačiau kažką saulėje žvilgant. Priselinu — ilga, abiem pusėm grojama armonikėlė! Pučiu — gražiausiai čirpia. Vieną, kitą kartą — vis gražiau ir gražiau ji man skamba. Kaip gali palikti ją numestą kieme? Apsidairiau. Nematyt nė gyvos dvasios. Armonikėlė ima ir įsirango į švarkelio kišenės dugną. Pareinam į miestelį. Einam per šventorių. Dėdė sako: "Tu, Jonuk, palauk manęs čia, o aš atsinešiu kraitelę, ir mudu prisiskinsime trešnių".

Vos tik dėdė dingsta už durų, armonikėlė išlenda atsargiai iš kišenės ir prilimpa prie lūpų. Vai, kaip gražu! Pučiu vieną, kitą kartą, vis šnairuodamas į dėdės buto duris. Vos tik prasiveria, išsigastų. Kur dėt armonikėlę? Nebegaliu kišti atgal į kišenę, kad dėdės pirštai nesusigundytų taip pat ten įlįsti. Bėgu pro šventoriaus sieną, ieškodamas, kur įkišti armonikėlę. Matau papuvusiame kryžiaus šone skylę, beveik prie pat žemės. Joje laikinai įkurdinu savo lobį ir aną užkemšu sauja žolės.

Bet tas dėdė, kaip geras vargonininkas, ir klausą turėjo gerą. Girdėjo mano muziką. "Jonuk, kur gavai armonikėlę?" — "Kokią armonikėlę? Jokios neturiu". — "Turi, turi, juk grojai". — "Negrojau. Toks berniukas sugrojo ir nubėgo". Po ilgesnio pokalbio vis dėlto turėjau jam tą armonikėlę parodyti. Dėdė nieko nesakė, tik armonikėlę pasiėmė savo globon.

Atvažiavo tėvas į atlaidus su mano jaunesne sesute. Per visus atlaidus dėdė Petras nė šnipšt tėvui apie tą armonikėlę. O sumos metu, prie vargonų, kuone prie žemės prikritęs, kad meldžiuos, tai meldžiuos, kad viskas gerai pasibaigtų. Tėvas po sumos net pagiria, kad aš toks pamaldus.

Pagaliau vakarop važiuojam namo. Per didelius miškus, smėlėtu keliu kilnojamės nuo vieno kalnelio į kitą. Jau gerokai miškan įvažiavus, tėvas sustabdo arklį ant vieno kalnelio ir man sako: "Joni, kiek kartų esu tave lupęs už vagystes, o tu vis nesiliauji. Štai ir dabar pridarei gėdos ir man, ir dėdei Petru. Mušti tavęs neapsimoka, o vagies aš savo namuose neauginsiu. Lipk iš vežimo ir eik į miškus. Tegul tave vilkai suėda".

Kad imsiu verkt, kad imsiu prašyt dovanoti, žadėt daugiau niekad nebevogti... Padeda man verkti ir sesutė. Niekas negelbsti. Tėvas išmeta iš ratų, botagu sušeria arkliui ir nudunda pakalnėn, kad net dulkių debesis pakyla. O aš bėgu, lekiu paskui, verkdamas, klykdamas: "Tėveli, tėveli, nepalik manęs..."

Į kitą kalnelį važiuojant, arklys pradėjo eiti žingine, tai pasivijau ir vėl maldauju pasigailėti. Pagaliau tėvas sustabdė arklį, Pasiėmė į ratus. Prisaikdino daugiau nebevogti. Ir daugiau, iki pat jo mirties, nebevaginėjau, Bet ar gali iš tokio apsigimusio vagišiuo išeiti kunigas?

Kitas ženklas. Jonis — mergišius. Ar gali išeiti kunigas iš berniuko, kuriam labai patinka mergaitės? O jos man labai patiko. Dar nė mokyklos nelankiau, buvau kokių 5 ar 6 metų. Kai su tėvu nueidavau į bažnyčią ir per atlaidus pulkas mergaičių bal-

tomis suknelėmis stovėjo prieš altorių, pasiruošusios barstyti gėles procesijoje, aš jas ryte rijau išvertęs akis ir svajojau, kurią iš jų vesčiau. Tada nė poteriai neberūpėjo. Labiausiai man į širdukę krito dvi sesutės Gedvilaitės. Jos atrodė, kaip nuo bažnyčios lubų nusileidę du angeliukai. Buvo didžiausias galvosūkis, katrą iš jų pasirinkti. Niekaip negalėjau nuspręsti. "Kur žiopsai? Kalbėk poterius!" — kumštelėdavo tėvas pašonėn.

Tėvui mirus, trylikametį našlaitį dėdė Petras pasiėmė mokyt vargoninkauti. Kai po pusmečio jau įstengiau vienas pats pagiedot "gadzinkas", kai į metų galą dėdė man užleido senuko altaristos mišias, tai mano markė smarkiai pakilo mokyklos mergaičių akyse. Nuo dėdės pasislėpdamas, pradėjau su pora jų susirašinėti. Vėliau mokiausi trijose gimnazijose. Dviejose buvau vienintelis gimnazistas, galįs skambinti pianinu ir padėt vargoninkauti bažnyčioje. Pagaliau vienoje gimnazijoje suorganizavau ateitininkų chorelį, o kitoje, muzikos mokytojai susirgus, direktorius paprašė mane, kad mokyčiau ir diriguočiau gimnazijos chorą. Surenčiau labai gerai pasisekusį gimnazijos koncertą su vaidinimu. Dėl tokio pasisekimo taip pat sulaukiau daug mergaičių draugijų. Laimė, kad visos tos draugystės buvo tikrai padorios. O vis tiek jos rišo širdį ir svajones. Tai kaip toks, sakytume, mergišius galėtų svajoti būti kunigas?

Kai 1925 m. rugpjūčio mėnesį sėdau į traukinį, vilkdamas didžiulį maišą savo mantos, tai į ateitininkų kongresą keliavę mano draugai ir draugės ėmė šaukti: "Kur tu, Jonuk, keliauji su visu savo kraičiu? Bėne į karo mokyklą ar universitetą?" Ir kai jiems atšoviau, kad važiuoju į vienuolyną, tai visi prapliupo juoktis, o mano choristės užtraukė linksmą dainelę: "Vienuolyno kietta lova, negaliu miegot..." Niekas netikėjo. Kai po kongreso atsisveikinau su jais ir nebegrižau į traukinį, dar vis negalėjo tikėti. Ir vis dėlto tapau kunigas, ir dar jėzuitas, nepaisant visų priešingų ženklų ir žmonių kalbų. Niekad nė kiek nesigailėjau to žingsnio ir nesigailiu. O kaip tai galėjo atsitikti?

Manau, kad viską nulėmė baltas balandėlis — Šv. Dvasia. Nebeatsimenu, ar mama mokė, ar kur nors gimnazijos rekolekcijose nugirdau patarimą melstis į Šv. Dvasią, kad ji padėtų gerai mokytis ir surasti tikrąjį pašaukimą. Tai buvo vienas mano retų pasiryžimų, kurio gana ištvėringai laikiausi, ypač per paskutiniuosius porą ar trejetą metų. Kai koks dėdė ar davatkėlė teta klausdavo, ar aš nesimokąs "ant kunigų", atsakydavau: "Jei iš karto į vyskupus, tai eičiau, o į paprastus kunigus — ne". O kai kiti kalbindavo važiuoti į karo mokyklą, tai vėl didžiudavausi: "Jei iš karto į generolus pakeltų, tai gerai, o paprastu karininku — ačiū, nenoriu". Bet maldos, septynerių poterių kasdien, vis neapleidau. Ir štai ėmė nerimaut širdis. Kas iš tikrųjų turi būti? Laikas apsispręsti. Ir šiaip, ir kitaip suku galvą. Vieną naktį kuone ištaisai prasivarčiau lovoje per Žemaitijos ateitininkų kongresėlį Skuode, kovodamas su lenđančia mintimi važiuoti pas jėzuitus. Čia buvo atvykęs dar klierikas jėzuitas Antanas Mėšlis, amerikietis, skaityti paskaitos. Progą gavęs, pasikalbėjau su juo.

Tačiau jėzuitais mane labiausiai sudomino geras mano draugas Antanas Kaubrė. Nors jis pats ištojo pas pranciškonus, bet mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Jis man pripasakojo tokių gražių istorijų apie savo profesorių jėzuitą Benediktą Andriušką, kad nebegalėjau atsikratyti minties, jog verta būti jėzuitu. Tikrai verta bent pabandyti. Važiuosiu. Mama ašarodama palaimino, išleido. Net buvęs mano kapelionas Juozas Ruibys pritarė. Jėzuito Jono Kipo laiškas pranešė, kad priima. Galiu atvažiuoti. Pasijutau kaip trečiame danguje, nors gaila buvo ir mamos. Dar labiau gaila draugų ir draugių. Bet man buvo taip aišku, jog turiu būti kunigas jėzuitas. Ir štai jau daugiau kaip pusė šimtmečio, kaip esu jėzuitas kunigas. Niekada nė akimirką nesigailėjau ir nesusvyravau, kad juo tapau. Dėkoju Dievui, kad man leido būti kunigu, nors visi ženklai rodė, jog iš manęs negali būti kunigas.

Kas jį suviliojo?

Dažnai gauname iš Lietuvos laiškų, kuriuose stebimasi, kad čia, išeivijoje, neatsiranda kandidatų į kunigus. Lietuvoje šios problemos nėra. Priimamųjų į seminariją skaičius yra labai ribotas, o norinčiųjų įstoti yra daug daugiau. Jeigu kiekvienas norintis tapti kunigu būtų priimtas, tai seminaristų skaičius gal kelis kartus padidėtų. Tikrai keista: Lietuvoje religija persekiojama, pažuokiama, ateizmas grūste grūdamas vaikams jau nuo vaikų darželio, o pasiryžėlių rinktis dvasinį luomą yra gana daug. O mūsų išeivijos jaunimas, gyvendamas laisvėje, apie dvasinį luomą visai negalvoja.

Čia perspausdiname dalį laiško, kurį neseniai gavome iš Lietuvoje gyvenančio kunigo.

"Dėkojame už jūsų ištikimybę ir meilę mūsų tautos ir tikėjimo idealams. Pasilikite ištikimi vidiniam balsui, kuriuo pradėjome sekti prieš 50, 40, 30 ar 20 metų. Darykim viską, kad tą balsą pajustų dabarties jaunimas, nes juk vidinį nerimą jaučiančių jaunuolių negali trūkti ir šiandien, nei tėvynėje, nei išeivijoje. Bet daugumas apie tai turi per mažai drąsos, per mažai žinių ir supratimo. Būkime jiems vadovai. Pirma patys turime degti tais idealais, kuriuos norime jiems perduoti. Daugiausia galime kitus patraukti savo kilniu, aukštos doros gyvenimu — tai geriausia propagandos priemonė. . .

Prisimenu, kai mane devyniolikametį kartą vienas mokytojas, uolus katalikas, pažįstamas su T. Kipu, paklausė, ar nenorėčiau susipažinti su jėzuitais ir prie jų prisijungti. Pradžioje nustebau. Apie tai nė kartą nebuvau pagalvojęs. Tačiau, nenorėdamas atsakyti neigiamai, tik iš mandagumo pasakiau, jog pagalvosiu, o širdyje maniau, kad iš to nieko neišeis. Bet juo toliau galvojau, juo didesnę ėmiau justį patraukimą. Ėmiau dažniau lankyti bažnyčią, dažniau eiti sakramentų. Taip po pusmečio išaugo pasiryžimas, ir kitais metais nuvykau į Kauną, o paskui į naujokyną Olandijoje.

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI

* Šiomis dienomis judamosios juostos vilniečius supažindina su žymiausiomis Lietuvos respublikos moterimis, kurios dirba ūkio, mokslo ir kultūros srityse.

* Rokiškio pagrindinėje knygų rinkinio patalpoje suruošta poeto Antano Strazdo paroda. Joje rodoma apie du šimtai kūrinių bei vertimų į kitas kalbas. Jo vardo vidurinės mokyklos moksleiviai prižiūri poeto paminklą, kuris yra miestelio viduryje.

* Kovo 14 d. Berlyno Humbolt universitete įvyko 45-tasis slavistų bei baltistikos grupių susitikimas, kuris buvo skirtas lietuvių grožinės literatūros pradininko Kristijono Donelaičio 200-tosioms mirties metinėms paminėti.

Berlyno knygų rinkinio vedėja F. Krause pranešė apie jos žinioje esamą sukaupimą

Mes esame gal per daug nedrąsūs kitus pakviesti, paraginti, nurodyti pašaukimo svarbą. Šiandien daugelis džiaugiasi jūsų darbais bažnyčioje, spaudoje, organizacijose, jaunimo stovyklavietėse, bet sunku tikėti, kad jaunimo galvos būtų užimtos tik žaidimais, ekskursijomis ir šokiais, o apie rimtesnius dalykus negalvotų. Juk yra nemažai patriotiškai ir religiškai nusiteikusių jaunuolių. Kodėl jie nenori būti tų idealų tęsėjai ir jiems pašvęsti savo gyvenimą? Gyventi vien tik malonumams — ar tai nėra per daug menkavertiška, ar ne per gaila tam gyvenimo? Juk gyvename tik vieną kartą”.

literatūrą apie Kristijoną Donelaitį. Banzeno mokslininkas F. Metz nagrinėjo serbų literatūros ryšius su donelaitika. Susirinkusiems buvo parodyta judomieji paveikslai, kuriuos padovanojo Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija.

* Šešiasdešimt trims laivams, kuriuose yra lietuvių jūreivių, per trejus metus buvo surinkta apie trisdešimt tūkstančių knygų. Kiekviena Lietuvos respublikos apylinkė turi pasiskyrusi sau laivą, kurį globoja. Kada laivas atplaukia į uostą, jame apsilanko jo globėjai, susipažįsta su jūreiviais, juos vaišina ir suruošia pasilinksminimą.

* Vilniuje įvyko Pabaltijos respublikų ir Gudijos apylinkių augalų auginimo bei veisimosi stebėjimo susirinkimas. Jame dalyvavo Maskvos, Kijevo ir kt. miestų mokslininkai. Buvo aptarta augalų augimo ir dauginimosi suvaldymas.

* Už didelius pasisekimus, didinant gamybą ir gerinant kokybę, Vilniaus grąžtų gamybos vienetui įteikta pereinamoji raudo- noji vėliava. Šioje įmonėje gaminami grąžtai yra keliasdešimt kartų patikimesni už iki šiol gamintus.

* Kauno "Drobės" audiniai žymimi valstybiniu kokybės ženklu. Jie kasmet sukuria apie du tūkstančius naujų audinių pavyzdžių, pasiūlydami didelį pasirinkimą siuvimo įmonėms ir vartotojams. Pernai jie pagamino virš plano 28 tūkstančius metrų audinių.

* "Minties" leidykla svarsto sveikinimo atvirukų spausdinimo trūkumus. Leidyklai nurodyta kelti sveikinimo atvirukų meninį lygį. Jie turėtų būti daug įvairesni ir pritaikinti sveikinimo progoms. Iki šiandien buvo spausdinama dvidešimt vieno pavadinimo atvirukai, daugiau kaip keturi milijonai vienetų.

Atvirukams kurti pasiūlyta kelti meninį lygį, pasinaudojant žinomų grafikų ir Dailės instituto studentų darbais. Nutarta šiais metais išleisti 72 pavadinimų atvirukus, išspausdinant apie vienuolika milijonų. Dalis naujajam atvirukų jau paruošta spaudai, kurie vartotojus pasieks apie spalio mėnesį.

Jų pavyzdžiai numatoma iškabinti Vilniaus pagrindinėje knygų rinkykloje.

* Juozas Čirikas, papuošalų meistras, siekia atskleisti gintaro natūralų grožį, naudodamas mažumą žalvario, aukso ir sidabro savo darbuose. Per dvidešimt darbo metų jo kūriniai ne tik savoje šalyje, bet ir užsienyje laimėjo daug apdovanojimų bei gerų atsiliepimų.

* "Tiesa" rašo: "Juokinga ir graudu žiūrėti, kai baltagalvės moterėlės, senukai, lazdele pasiramščiuodami, tempia iš parduotuvių pilnus krepšius gėrimų. Mat nebetoli pavasaris, reiks bulves pasodinti, rudenį jas nukasti, vasarą karvutei šieno pripjauti, miežius iškulti. O už darbą traktorininkui, kombaininkui — vis degtine, alumi. Kiek vyrų pačiame jėgų žydėjime nuo tokių vaišių i smilčių kalnelį atgula..."

Nuo seno Lietuvoje buvo paprotys vieni kitiems padėti linus nurauti, rugius nukirsti, javus iškulti, rąstų naujai trobai iš miško parsivežti... Bet nebuvo papročio po dienos darbų girdyti talkininkus degtine tiek, kad jie tamsoje kelio namo nerastų. Nelengva buvo kaimo žmogui: taupė kiekvieną centą. Žiūrėjo, kad tik sudurtų galą su galu. Dabar net saviškiams, iš miesto pas tėvus į kaimą parvažiavusiems, jeigu su kapliu bulvių lauke pajudėjo ar su dalgiu porą valandų papievy pasišvaistė, traukia tėvukai iš spintelės puslitrį, pjauna skilandžio — balių ke lia".

* "Pavaikščioję po kaimo ar miestelio kapines, dažnai randame daug paminklų, ant kurių užrašyta: "Tragiškai žuvęs". Jei šie paminklai prabilų, jie papasakotų, kad čia guli neblaivus, važiavęs motociklu ir atsitrenkęs į telefono stulpą. Antras kapas papasakotų, kaip naujai statomo pastato iškeltą vainiką žmogelis aplaistęs, grįždamas namo, pelkėje nuskendo. Šis ypatingas paminklas sako, kad liko žmona ir trys našlaičiai; mat kaimynas po darbo kaimo parduotuvėje pavaišino degtine. Ne už darbą, bet iš nuoširdumo.

Kunigas Antanas Vaičius, Telšių Vyskupijos ir Klaipėdos Prelatūros valdytojas, kaip anais laikais vysk. Motiejus Valančius,

per pamokslą tikintiesiems sako šiuos žodžius: "Manau, kad aiškinti ir įrodinėti jums to nereikia. Jau senovės graikų gydytojas Hipokratas skelbė, kad girtavimas yra sąmoningas, apgalvotas savęs žudymas. Šių dienų medicina daugiau žino. Ji smerkia girtavimą, kaip nusikaltimą -ne tik sau, bet ir šeimai, ir visuomenei, ir ateities kartoms. Ar girtavimas neparodė savęs, ašaromis išvagodamas veidus, sielvartais sukruvindamas širdis, išplėšdamas džiaugsmą ir atimdamas ramybę? Sugriautos šeimos, be globos palikti našlaičiai vaikai, nelaimės darbovietėse, keliuose ir gatvėse, savižudybės, žmogžudystės ir negimusių kūdikių žudymas — juk visa tai įvyksta dėl girtavimo. Mes užgydėme karo žaizdas, miestus ir miestelius atstatėme ir jūras užtvėnkėme, balas — raištus nusausinome. Pašalinkime ir baisųjį svaigalo liūną. Atstatykime gražiuosius mūsų tautos papročius, sugrąžinkime Valančiaus laikų blaivybę. Pasižadėkime išmokti gyventi, dirbti ir džiaugtis be alkoholio. Pirmiausia betgi pasižadėkime išvengti girtavimo mirimų metinėse. Tą patį padarykime krikštynose, jungtuvėse, sukaktuvių paminėjimuose, išlydėjimuose į kariuomenę. Pasižadėkime visu uolumu įtvirtinti blaviaus ir gražias tradicijas, kurios pas mus jau pradeda prigyti". ("Tiesa")

* "Tiesa" rašo, kad Panevėžio parduotuvėje "Kleve" pilietis nusipirko spintą. Ji — Tauragės medžio apdirbimo įmonės gaminy. Žmonės pirkinį parsivežė namo ir išpakavę pamatė, kad dvi šoninės dalys gerosiomis pusėmis suklijuotos į vieną. Visą mėnesį pirkėjas klausėsi parduotuvės ir įmonės pažadų, kad šios pakeis jam spintą. Deja, spinta nebuvo pakeista, ir pirkėjas turėjo pasitaisyti pats.

* Kovo 8 d. minima Tarptautinė moters diena. "Tiesa" džiaugiasi, kad tūkstančiai lietuvių moterų dirba įstaigose, įmonėse, tarybiniuose ūkiuose. Taip pat tūkstančiai moterų yra inžinierės, daktarės ir partijos darbuotojos. Tačiau, "Tiesa" nė vienu žodeliu neprisimena, kad moterys pirmiausia turi būti vaikų auklėtojos. Nenuostabu, kad Tarybų Lietuvoje turima labai daug įvai-

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas – PROF. PETRAS JONIKAS

KAI KURIE LIETUVIŲ KALBOS TAISYMAI

Jau vienuolikti metai šiame skyriuje rašome apie įvairias kalbos negeroves, apie įvairius taisytinus žodžius bei posakius, kurie mūsų kalbai yra svetimi, dažniausiai įsibrovę iš kitų kalbų. Būtų naivu manyti, jog vieną kartą parašius, kad šis ar tas posakis mūsų bendrinėje kalboje nevertotinas, jau tuoj jis išnyks iš mūsų raštijos ir iš kasdienės šnekamosios kalbos. Kai kuriuos dalykus reikia kartoti ir kartoti, norint pasiekti kokių nors rezultatų. Tad čia vėl pakartosime vieną kitą jau praeityje minėtą kalbos klaidą, bet pateiksime ir keletą naujų kalbos taisyimų.

abuojas — nevertotinas reikšme "abejingas". Štai šio žodžio reikšmės: *piktas, nedoras, įkyrus, prastas*. Pvz.: *Tas šuo labai abuojas, saugokis jo. Šiandien abuojas oras, niekur neisiu iš namų.*

ačiū ir *dėkui* yra sinonimai, bendrinei kalbai jie abu yra vienodai teiktini, tačiau

---

riausių padaužų ir įvairius nusikaltimus atliekančių jaunuolių, nes jie neturi motinos, kuri juos auklėtų.

* Lietuvoje paukščiai talkininkauja daktarams. Lietuvos daktarai, sekdami Žuvinto, Dusios ir kitų neužšalusių ežerų paukščius, pastebėjo, kad paukščiai gali laiku įspėti žmones apie artėjančią gripo epidemiją, nes jie susergera visa savaite anksčiau. ("Mūsų gamta")

nevertotinas pasakymas *didelis ačiū*, nes tai yra vertinys iš kitų kalbų. Užuot sakius *didelis ačiū*, galime sakyti *labai ačiū* ar *labai dėkui*.

antgalvis — nevertotinas vietoj žodžio *antraštė*. Pvz. *Ar neatsimeni to straipsnio ant galvio* (= *antraštės*)?

apart — nevertotina svetimybė, keistina žodžiais *be*, išskyrus. Pvz.: *Apart jo* (= *Be jo, išskyrus jį*) *ten niekas daugiau nedalyvavo*.

apeiti — nevertotinas reikšme "rūpėti", pvz.: *Kad aš visą dieną ten vargau, tai jam visai neapeina* (= *nerūpi*).

apsieiti reiškia *išsiversti*, pvz.: *Apsieisiu ir be tavęs*. Bet šis veiksmažodis nevertotinas šiomis reikšmėmis: "elgtis", "vartoti", "kainuoti". Pvz.: *Išmok apsieiti* (= *elgtis*) *su garbingais asmenimis. Jis nemokėjo apsieiti su ginklu* (= *vartoti ginklo*). *Man jo išlaikymas apsiejo* (= *kainavo*) *labai brangiai*.

apturėti — nevert. vertinys. Pvz.: *Apturėjau* (= *Turėjau, patyriau*) *didelę nelaimę*.

atgal — nevert. reikšme "prieš". Pvz.: *Keli metai atgal* (= *Prieš kelerius metus*) *aš buvau Vokietijoje*.

atremontuoti — nevertotinas, reikėtų sakyti: *suremontuoti, paremontuoti*. *Labai gražiai buvo atremontuota* (= *suremontuota*) *senoji pilis*.

atsiliepti į ką — nevertotinas, reikia sakyti: *atsiliepti kam, turėti kam neigiamos įtakos, kenkti kam nors*. Pvz.: *Rūkymas neigiamai atsiliepia į sveikatą* (= *turi neigiamos įtakos sveikatai, neigiamai atsiliepia sveikatai, kenkia sveikatai*).

atsinešimas — nevert. reikšme "požiūris, pažiūra". Pvz.: *Toks jo atsinešimas* (= *požiūris*) *į rimtą darbą visiems padarė neigiamą įspūdį*.

balsuoti ką — geriau *balsuoti už ką*, Pvz.: *Susirinkimo dalyviai balsavo tą pasiūlymą* (= *už tą pasiūlymą*).

baltiniai — geriau nevertoti reikšme "marškiniai", nes baltiniai paprastai yra visokie skalbiami daiktai, ne tik marškiniai.

bėgyje ko — nevert. vertinys. Pvz.: *Šį darbą tikiuosi užbaigti trijų dienų bėgyje*

(= *per tris dienas*). Taip pat nevertotinas verstinis posakis *laiko bėgyje*. Pvz.: *Laiko bėgyje (= Ilgainiui, po kiek laiko) turėtų viskas paaiškėti*.

bendrai — nevertotinas reikšme "apskritai, aplamai". Pvz.: *Bendrai (= Apskritai, aplamai) jis yra neblogas žmogus*.

bliuska, bliuzė, bliuskutė — nevert. svetimybės. Mes turime lietuvišką žodį *palaidinė, palaidinukė*.

bliuznyti — svetimybė. Vietoje šio nevertotino žodžio galime sakyti: *nepadoriai, nešvankiai, negražiai kalbėti, blevyzgoti, pliaukšti*.

bočius, bočelis — nevert. svetimybės. Lietuviškai: *tėvukas, senelis, senolis, sentėvis*.

Vienas skaitytojas, kilęs iš Dzūkijos, neseniai rašė, kad tėvų tėvus netinka vadinti seneliais, nes kartais jie būna visai neseni. Dzūkai (paprastai ir suvalkiečiai) tėvo ar motinos tėvą vadina *tėvuku*, o tėvo ar motinos motiną — *močiute*. Tačiau kai kuriose kitose tarmėse *tėvukas* ir *tėvas, močiutė* ir *motina* yra sinonimai.

boti, neboti — svetimybės. Vietoje jų sakome: *paisyti, žiūrėti-, nepaisyti, nepabūgti, nebijoti*. Pvz.: *Sis vyras nieko neboja (= nebijo, nepaiso). Jis eina savo keliu, nieko nebodamas (= nepaisydamas)*.

bujoti — svetimybė. Vietoje jo galima vartoti: *tarpti, gražiai augti, keroti, vešėti, klestėti*.

būk — nevert. reikšme "esą, girdi, kad, lyg, tartum". Pvz.: *Eina gandai, būk (= kad, girdi, esą, lyg, tartum) jis pats ten buvęs ir viską matęs*.

būklėje — nevertotinas kokiai nors būsenai nusakyti, pvz.: *Jį rado girtoje būklėje (= girtą)*.

bulka, bulkutė — nevert. svet. Lietuviškai sakome: *bandelė, pyragas*.

daboti, dabotis — svetimybės. Vietoj jų turime 5vairių žodžių bei posakių: *saugoti, žiūrėti, prižiūrėti, patikti, kristi į akį, išžiūrėti, pamilti*. Pvz.: *Padabok (= Pasaugok) vaiką, o aš eisiu į krautuvę. Seneliai savo vaikaičius daboja (= saugo, prižiūri). Ta mergina jam daboja (= patinka). Jiedu vie-*

nas kitam pasidaboja (= patiko, krito į akį, vienas kitą pamilo, išžiūrėjo).

dalyvauti, dalyvis. Šie žodžiai kartais ne visai tiksliai vartojami. *Dab. lietuvių kalbos žodyne* (Vilnius, 1972) yra nurodyta tokia veiksmožodžio *dalyvauti* reikšmė: būti drauge su kitais, dirbant kokį darbą, atliekant koki veiksmą. Tad *dalyvis* yra asmuo, kuris parodo kokį nors *aktyvumą*. Dalyviu negalima laikyti tokio, kuris pasyviai žiūri kokio nors filmo teatre arba klauso koncerto. Užtat nebūtų tikslu sakyti, kad koncerte *dalyvavo* 100 asmenų. Jeigu kas nors taip pasakytų, tai reikėtų suprasti, kad tas 100 asmenų atliko koncerto programą ar kokiu kitu būdu aktyviai dalyvavo. Kalbant apie paprastus žiūrovus ar klausytojus sakome, kad koncerte *buvo* 100 asmenų.

Kalbant apie kokį susirinkimą, galima sakyti, kad jame *dalyvavo* tiek ar tiek asmenų, nes susirinkime esantieji vienokiu ar kitokiu būdu parodo aktyvumo: diskutuodami, pareiškdami savo nuomonę, rinkdami valdybą ir pan.

- Čekoslovakijoje paslaptinomis aplinkybėmis kalėjime mirė kun. Mykolas Gono, kuris buvo 1974 m. slaptai išventintas kunigu. Skelbiama, kad jis miręs, nukritęs nuo lovos, tačiau gydytojas, kuris jo lavoną egzaminavo, pareiškė, kad jis jau buvo miręs prieš kritimą. Kalėjimo sargas tvirtina, kad jis mirė tardymų kankinimuose, kai komunistai norėjo sužinoti kitų slapta išventintų kunigų vardus. Žinia apie jo mirtį pasiekė Keston kolegiją, Anglijoje, kuri registruoja tokius įvykius. Tai buvo jau trečia paslaptiną Čekoslovakijos kunigo mirtis 1979 m.

- Filipinuose, Catarmano diecezijoje, buvo uždarytos visos bažnyčios, nes buvo areštuotas kun. R. Cardahas, vyskupijos teisingumo ir taikos klausimų koordinatorius. Bažnytinė vyriausybė pareiškusi, kad bažnyčios bus tol uždarytos, kol nebus paleistas areštuotasis kunigas.

- Čenstakavoje komunistinė vyriausybė išvedė greitkelį tarp šventovės ir Jasna Gora vienuolyno, kur žmonės rinkdavosi valgyti ir nakties poilsiui. Lenkijos vyskupai pareiškė protestą, kad greitkelis čia atskiria šventovę nuo vienuolyno ir nuo miesto.

Joana Plikionytė-Bružienė. **Klasikinės filologijos katedra**, iš ciklo "Vilniaus Universitetui 400 metų".

Joana Plikionytė-Bružienė. **Astronomija**, iš ciklo "Vilniaus Universitetui 400 metų".

Vija Tarabildienė

Audros paukštė (ofortas, 1971)

“Laiškų lietuviams” 30 m. sukakties minėjimas

Šių metų balandžio 13 d. buvo paminėta “Laiškų lietuviams” 30 metų sukaktis. Nors tą dieną Čikagoje buvo labai daug įvairiausių renginių, bet prisirinko pilna Jaunimo Centro kavinė rinktinės publikos. Buvo svečių net iš Kanados ir Lietuvos.

Pirmiausia buvo 5teiktos premijos konkurso laimėtojams. Kas ir kokias premijas laimėjo, jau buvo pranešta balandžio mėnesio numeryje. Įteikus premijas, mecenatų vardu kalbėjo Jonas Veselka, o laureatų — Aldona Kamantienė. Taip pat buvo perskaitytas įdomus I-osios premijos laimėtojo Jurgio Gliaudos sveikinimas. Jis išskilmėse negalėjo dalyvauti, nes kelionė iš Kalifornijos per ilgą.

Po premijų įteikimo ceremonijų sukakties minėjimą pradėjo redakcijos narė Nijolė Jankutė-Užubalienė, pakviesdama sukalbėti invokaciją, buvusi “Laiškų lietuviams” redaktorių kun. dr. Kęstutį Trimaką. Šio žurnalo per 30 metų nueitą kelią apibūdino JAV LB Kultūros Tarybos pirmininkė Ingrida Bublienė.

Pradėjus meninę programą, pirmiausia pasirodė estradinė dainininkė Jūratė Tautvilaitė. Jau praėjusiame Jaunimo kongrese ji savo dainomis visus sužavėjo. Žavėjo ir čia. Ji turi malonų balsą ir labai jautriai perduoda dainos mintis. Paskui porą liaudies dainelių atliko septyniolikmetė Rūta Pakštaitė, akompanuojant jos sesutei Emilijai Sakadolskienei ir birbyne pritariant Rimgaudui Kasiuliui, buvusiam “Lietuvos” ansamblio dalyviui, prieš metus pasiekusiam laisvąjį pasaulį. Tos dvi Rūtos Pakštaitės dainelės klausytojams buvo didžiausia staigmena. Niekas nesitikėjo iš tos jaunutės mergytės išgirsti tokį stiprų malonaus tembro balsą. Dainos mene ji žengia dar tik pirmuosius nedrąsius žingsnelius. Dainavimo pamokų ji beveik neturėjusi. Neseniai laimėjo stipendiją studijuoti muziką ir dainavimą De Paul universitete. Jeigu ji turės pakanamai pasiryžimo dirbti ir suras gerą dainavimo mokytoją, tai, be abejo, taps mūsų

pirmaujančia soliste, nes neabejotinai turi puikią medžiagą, kurios jai daug kas gali pavydėti.

Paskui dar trejetą dalykėlių birbyne pagrojo Rimgaudas Kasiulis, o programai užbaigti vėl išėjo su keliomis liaudies dainelėmis Jūratė Tautvilaitė.

Po meninės programos visi dar ilgai vaišinosi puikiais ponios Kupcikevičienės paruoštais skanėstais. Ne tik meninė programa, bet ir visas minėjimas dalyviams, atrodo, labai patiko. Visi linkėjo “Laiškams lietuviams” dar ilgai lankyti po pasaulį išsiplaškusius lietuvius ir stiprinti jų tautinį bei religinį gyvenimą. Visiems, koku nors būdu prisidėjusiems prie šio minėjimo ir per 30 metų talkinusiems “Laiškams lietuviams”, tariame nuoširdų ačiū!

Redakcija

ATSIUSTA PAMINĖTI

Jonas Puzinas. PETRAS AVIŽONIS. Profesoriaus, medicinos daktaro Petro Avižonio (1875-1939) visuomeninė, kultūrinė ir mokslinė veikla. Išleido Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidykla 1979 m. Čikagoje. Aplankas dail. Petro Aleksos. Kieti viršeliai, 220 psl., kaina 12 dol.

Vincas Nekė. KLAJŪNO DALIA. Eilėraščiai. Autoriaus leidinys 1980 m. Aplankas ir viršelis dail. Ados Korsakaitės-Sutkuviėnės. 102 psl., kaina 3 dol. Knygą galima užsisakyti šiuo adresu: Vincas Strolis, 1315 Muskegon Ave., NW, Grand Rapids, Mich. 49504.

Kun. K. Žitkus. TAU, MARIJA, ROŽINIS. Poetinis paslapčių apmąstymas. Išleido Kanados Lietuvių Katalikų centro Liturginė komisija 1979 metais. Iliustravo dail. Danguolė Stončiūtė - Kuolienė. 175 psl., kaina — auka. Galima užsisakyti šiuo adresu: Franciscan Fathers, 1011 College St., Toronto, Ont., Canada.

NAUJOJI VILTIS. Politikos ir kultūros žurnalas. Nr. 12, 1979-80 m. Administracija: 7150 S. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Šio nr. kaina 4 dol.

LITUANUS. Vol. 26, No. 1. Šio nr. redaktorius Tomas Remeikis. Administracija: LITUANUS, 6621 S. Troy, Chicago, Ill. 60629.

Nuoširdžiai dėkojame “Laišku lietuviams” rėmėjams

Po 2 dol. aukojo: J. Valdienė, kun. V. Aleksonis, A. Kalvaitis, kun. F. Kireilis, A. Baradas, B. Briedienė, S. Dargis, V. Garbenis, A. Juodvalkis, A. Kižienė, O. Michelevičienė, A. Stočkus, S. Yurkus, J. Paulėnas, A. Naujokas, O. Damienė, K. Daknevičienė, P. Pajaujįs, L. Bajorūnas, V. Augaitė, M. Malcius, K. Stundžia, J. Bubnys, P. Juodikis, P. Jakūbaitis, A. Keliuotis, A. Kazlas, J. Samaitis, I. Truškūnienė, S. Vidmantas, L. Zurlis, A. Laniauskas, K. Stasiulis, A. Lipskis, V. Janulaitis, V. Mikuckis, J. Skripkus, J. Skirmuntas, J. Ambrizas, A. Dzirvonas, I. Jacinavičienė, S. Jakubonienė, P. Matiuakas, N. Norrienė, M. Noreikienė, E. Repšienė, O. Ščiukaitė, E. Velžienė, kun. J. Velutis, J. Žukas-Gliaudelis, T. Zailskienė, E. Jaisaitienė, A. Laucis, E. Sniegaitienė, M. Stankaitienė, V. Vizgirda, E. Žilinskas, J. Putrius, M. Kriaučiūnienė, V. Kazlauskas, D. Sealy, G. Bielskienė, kun. J. Balkūnas, K. Linkus, J. Petrikas, V. Urbonas, J. Ugėnas, A. Žigaitis, kun. P. Katauskas, I. Ulpaitė, O. Ramanauskienė, kun. K. Šimaitis, kun. J. Bacevičius, J. Petrauskas, S. Budrys, G. Bajorūnienė, G. Indreika, R. Kriaučiūnienė, A. Siliūnas, S. Vilūnienė, F. Brazaitis, S. Damašienė, A. Avižienis, K. Nenortienė, C. Petrulis, kun. V. Zakaras, B. Kliorė, C. Mačiulienė, J. Dziubinskas, A. Ruginienė, K. Jakštas, K. Razauskas, V. Strolis, S. Lukas, kun. A. Kardas, K. Miškinis, L. Kezenius, J. Knystautienė, Jėzaus Nukryžiuotojo Seesrys, G. Palionienė, K. Eidukonis, M. Barienė, M. Galeckas, A. Juodka, J. Merkienė, J. Raišienė, A. Damijonaitis, K. Sušinskas, A. Vitkus, I. Tamošiūnas, E. Arlauskienė, B. Lukas, J. Morkūnas, P. Televičienė, K. Butkus, kun. J. Klimas, B. Čyviene, V. Bartuška, P. Žilinskas, D. Jakienė, P. Skablauskas, Nek. Prasi-dėjimo Seserys, V. Staškevičius, S. Kvietys, V. Sinkus, A. Smilga, V. Mažeika, kun. P. Kūra, J. Lašinskas, O. Dovydaitienė, P. Misevičius, B. Staškevičius, J. Riauba, kun. P. Žiūraitis, O. Vaitas, V. Dailidkienė, M. Tarvydienė, J. Gataveckas, kun. B. Pacevičius, K. Grigelis, O. Gerdvilienė, V. Siliūnienė, T. Karaliūtė, G. Končienė, A. Barkauskienė, E. Olšauskas, L. Valančius, F. Galdikienė, A. Varneckas, P. Simanauskas, A. Zalubienė, A. Drazdys, M. Židžiūnienė, V. Butvydas, kun. A. Rubšys, kun. A. Bartkus, N. Raišienė, kun. V. Martinkus, K. Otto, L. Bieliauskaitė, B. Baublienė, O. Bakaitienė, J. Guobužis, V. Gliosas, V. Jasulaitis, J. Stočkus, L. Barauskas, K. Jameikienė, J. Miceika, O. Navickienė, M. Kudirkienė, V. Vaitkus, E. Čižauskienė, L. Milukienė, kun. A. Gleveckas, B. Apanavičienė, kun. A. Goldikovskis, I. Vilimas, M. Vaškevičienė, M. Venckus, A. Miselis, G. Musteikienė, K. Stravinskas, A. Tamošiūnas, B. Zeikus, V. Musonis, S. Salienė, M. Kapočienė, J. Aušrotas, V. Kazlauskas, O. Krasauskas, S. Bilevičienė, R. Spurgienė, A. Ostis, M. Matuzienė, E. Sirutienė, L. Bagdonas, O. Alčiauskienė, J. Urbonas, K. Trečio-kas, O. Veleikis, V. Stankus, O. Jesiūnas, J. Gustainis, A. Grybauskas, E. Juknevičienė, O. Kasperskienė, A. Kavaliūnienė.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Kristina Parėšytė, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasi-dėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenume-rata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.